

מלאכת מחשבת

דיון לעומק בנושאים עיוניים ~ רעיונות והערות ~ בפרשת השבוע

בפרשת השבוע "פנחס" (ובו ט' עניינים בביאור הפרשה ופרק "חטאת")

"בומרנג" (בעין הסערה)

פרק י"ח "עבודת המידות"

א) בלק ובלעם בתור בעלי הקרבן צריכים לעמוד על קרבנותיהם.

אדם והוא אינו עומד על גביו? התקינו נביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות וכו'". ופירש"י שהתמיד בא מן השקלים של כל ישראל ואי אפשר שיהיו כל ישראל כולם שהם בעלי הקרבן תמיד, מינו מעמדות להיות שלוחים גם במקום שאר אחיהם". והנה נראה לכאורה שכל התקנה הייתה אצל ישראל מכוח תקנת הנביאים הראשונים שהתקינו שבעלי הקרבן צריכים לעמוד על קרבנם, וכיון שאי אפשר שכל כלל ישראל יעמדו על קרבן התמיד חילקו זאת לכ"ד מעמדות.

ברם מדברי רש"י מהדורה תניינא שהובא ב"מלאכת שלמה" נראה דאת יסוד התקנה סמכו הנביאים על הפסוק שנאמר גבי בלעם, וא"כ יש לומר דבלעם שנביא היה יודע את סוד העניין דאי אפשר להקריב קרבן בלי שבעל הקרבן יעמוד על גביו ולפיכך חייב את בלק לעמוד על קרבנו.

והנה יש שינוי לשונות בקרבנות של בלק, בהקרבה הראשונה נאמר (בפסוק ו') "וישב אליו והנו נצב על עולתו הוא וכל שרי מואב" אולם בהקרבה שניה (פס' י"ז) ויבוא אליו והנו נצב על עולתו ושרי מואב אתו ויאמר לו בלק מה דבר ה"י בהקרבה השניה כבר לא אמר שכל שרי מואב עמדו על הקרבן.

ובאמת רש"י הרגיש בזה וז"ל (פס' י"ז) "ושרי מואב אתו ולמעלה (בפסוק ו') הוא אומר וכל שרי מואב? כיון שראו שאין בו תקוה הלכו להם מקצתם ולא נשארו אלא מקצתם".

ברם ב"העמק דבר" כתב הסבר מעניין לפי המהלך שלו, וז"ל "בראשונה כתיב והנו נצב על עולתו הוא וכל שרי מואב, דבפעם הראשונה היה הקרבן בשביל בלק ובלעם והיו שניהם נצרכים לעמוד עליהם, ובאשר בלעם לא היה

איתא בפרשה (פ' כ"ג פס' ג') "ויאמר בלעם לבלק התיצב על עולתך ואלכה אולי יקרה ה' לקראתי ודבר מה יראני והגדתי לך ולך שפי".

יש להבין למה ביקש בלעם מבלק להתיצב על עולתו? וכתב בזה הגאון הנצי"ב זצוק"ל דבר מופלא מאד, וז"ל "שהמעלים היו כומרים, אך בלק ובלעם היו בעלי הקרבנות. ומשום הכי עליהם לעמוד על קרבנם. כדאיתא בתענית (פ' ד' דף כ"ו ע"א) "אפשר שקרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו?" ואמר בלעם לבלק שהוא עצמו אינו יכול לעמוד משום שנצרך להתבודד אבל אתה התיצב על עולתך.

ודבריו למעשה יש להם תנא דמסייע ב"מלאכת שלמה" לרבינו שלמה עדני זצ"ל בתענית (במשנה שם) וז"ל "וכי היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו על גביו, פירוש רש"י ז"ל במהדורה תניינא היאך קרבנו וכו', חטאות ואשמות ודאי לא צריך למימר, דהא בעי סמיכה ויודוי ועולת יחיד הא נמי בעי סמיכה, אלא עולות ציבור נמי כגון תמידין ומוספין, אע"ג דלא בעי סמיכה היאך קרבין ואין ישראל עומדין על גביהן והא כתיב התיצב על עולתך".

נראה מדברי רש"י שהביא מהפסוק של בלעם שאף במקום שאין דין סמיכה ויודוי אפילו הכי בעי דין התיצבות, וראיה מדאמר בלעם לבלק לעמוד על עולתו אף שקרבנו של גוי לא בעי סמיכה ואפילו הכי צריך בעל הקרבן לעמוד על קרבנו, ולהכי גם קרבנות ציבור כעולות ציבור דלא בעי סמיכה צריכים ישראל שיעמדו על הקרבנות, ולפיכך התקינו לעשות כ"ד מעמדות על כל קרבנות ציבור.

והנה כך הייתה תקנת המעמדות אצל ישראל, דתנן התם בפ"ד דתענית "לפי שנאמר צו את בני ישראל את קרבני לחמי, וכי היאך קרבנו של

המצוה עבור עצמו והיאך יחשב המעשה למעשה המשלח אם הוא צריך לעשות זאת לעצמו.

אמנם לפי"ז יקשה מאד, היאך האבא שמצוה על המילה יכול לעשות שליח למול עבורו והרי גם כלל ישראל מצווים למול את הבן כפי שהאב מצווה וא"כ השליח לא יכול לעשות מעשה למשלח דבר שהוא השליח עצמו מצווה בזה, וכבר עמד בזה בבית הלוי [ח"א סי' י'] דבמצוות מילה יש שני חלקים, יש את המצוה המיוחדת שיש לאבא למול את בנו, ודין נוסף יש לכלל ישראל למול כל זכר בישראל, ומצוה זו נמצאת בגוונא שהאבא אינו מל את בנו וכשהאבא עושה שליח למול את בנו השליח מקיים עבור האבא את המצוה המיוחדת שיש לאבא ומצוה זו שייכת אך ורק אליו ובזה שייך לעשות שליחות.

והנה בדין המעמדות המצוה שייכת אצל כולם בשווה דדין על כל אחד מישראל שצריך לעמוד על קרבנו וא"כ כל אחד חייב במעשה זה והיאך יקיים את המצוה עבור חברו.

ובאותו עניין נוכל להקשות על הגמ' בריש פ"ב דקידושין (דף מ"א ע"ב) דילפינן שליחות מדין שחיטת קרבן פסח דאחד שוחט עבור הכלל ואין יכול אחד לשחוט עבור חבריו והלא כולם מצווים לשחוט את הקרבן וכל אחד ששוחט עושה את המצוה שלו והיאך תיזקף המצוה עבור חברו?

וגם גבי דין רגימת הנסקל איתא בפר' אמור (ויקרא פר' כ"ד פס' י"ד) "הוצא את המקלל אל מחוץ למחנה וסמכו כל השומעים את ידיהם על ראשו ורגמו אותו כל העדה" ובפרש"י כתב וז"ל "השומעים אלו העדים, ורגמו אותו כל העדה במעמד כל העדה, מכאן ששלוחו של אדם כמותו"

והנה לפי דברי רש"י נראה דמצות הרגימה מוטלת על כלל ישראל, אבל מי שרוגם אותו בפועל אלו העדים והם רוגמים את הנסקל עבור כלל ישראל ואף שם צריך עיון, היאך תעלה השליחות עבור כל הכלל כאשר זו היא מצוה של כל יחיד ויחיד והיאך יקיים את השליחות עבור האחרים כאשר הוא עצמו מצווה בזה?

ונראה על כרחך דמה שהרמב"ן והרשב"א העלו בדין שליחות מיירי כשהמצוה מוטלת על השליח במידה שווה כמו על המשלח, בכה"ג אי

יכול לעמוד, על כן העמיד השרים שמסר בלק אליו לחברתו ולכבודו, ואם כן עמד בלק ושריו ושרי בלעם, אבל עתה לא, אלא בלק המקריב מדעת עצמו, משום הכי לא היה לבלעם לעמוד עליהם, על כן לא העמיד את השרים שלו וכתב "הנו" הוא בלק עומד ושרי מואב שהיו עמו ולא כל השרים, היינו משום שחסרו שרי בלעם".

בפשטות נראה כוונתו של בעל העמק דבר לחלק בין הקרבה ראשונה להקרבה שניה, דבהקרבה הראשונה היו בלעם ובלק שניהם בעלי הקרבן ולפיכך היה על בלעם חיוב לעמוד על קרבנו מצד שהוא בעלים, וכיון שהוא אינו יכול לעמוד על קרבנו לפיכך עליו להעמיד את השרים שנתן לו בלק לכבודו שיעמדו במקומו, אבל בהקרבה שניה היה רק בלק בעל הקרבן ולפיכך לא היו צריכים את השרים של בלעם שיעמדו על הקרבן ולפיכך חסרו דלא נצרכו.

והשאלה המתבקשת, למה לא יכול היה בלק להיות נצב עבור בלעם על קרבנו, דכפי שהשרים היו שליחים של בלעם יכול בלק להיות שליחו? ודוחק לומר שחשש לכבוד מלכות שלא רצה לעשות את המלך שלוחו, דבלעם בעל כבוד גדול היה ובלק הבטיחו לכבודו ביותר, א"כ אדרבה בשל זה היה עליו לבקש את המלך להיות שלוחו.

ברם באמת עצם זה שניתן למנות שלוחים עבור אחרים כפי שעשו הנביאים הראשונים להעמיד מעמדות בשביל כלל ישראל טעון ביאור רחב, דהנה כבר יסד הרמב"ן בסוף פרק ר' אליעזר דמילה שבת דף קל"ז ע"א (וכן מובאים הדברים ברשב"א שם) בדיני שליחות, דשליחות יכול לעשות שליח עבור המשלח בתנאי שהשליח עצמו אינו חייב באותו דין, אבל אם באותו דין מצווה בו השליח כמשלח בכה"ג אין השליח לעשות את השליחות עבור המשלח כיון שהוא עושה את השליחות עבור עצמו והיאך תעבור השליחות למשלח בדבר שהשליח חייב לעשות עבור עצמו.

וכעין הדין שיסד תוס' רי"ד (בקידושין פ"ב) דאין שליח יכול לקיים עבור המשלח מצוה שחייב המשלח בגופו כיון שמצוה כזו חייב המשלח לעצמו וצריך להיעשות בגופו של המשלח והיאך יעשה השליח שליחות עבור המשלח, וגם כאן יש בזה חסרון, שהרי השליח צריך לעשות את

ועל זה דרך נוכל לומר גם גבי מעמדות, דהרי אי אפשר שכל כלל ישראל יעלו בכל יום לבית המקדש, א"כ הוטלה המצוה שמתוך כל הכלל יהיו שליחים שיעשו את המעשה בשביל כל הכלל, דבכה"ג לא הטילו את המצוה על כל אחד אלא שידאגו שמבין כולם יהיו שיעמדו על במעמד דכך הוא הדין בקרבן ציבור שאין הדבר ניתן שכל הכלל יצטרכו לעמוד על הקרבן בכל יום, ועל כן כך הייתה התקנה מעיקרא שאחד יעמוד בשביל האחרים ויוציא את כל הכלל ידי חובתם.

והכי נמי איתא בתוספתא (תענית פ"ג ה"ב) "עמדו נביאים שבירושלים וקבעו שם כ"ד מעמדות כנגד כ"ד משמרות כהנים לויים וישראלים שנאמר צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי, אי אפשר לומר כל ישראל, אלא מלמד ששלוחו של אדם כמותו".

נראה דמעמדות אלו הן בגדר שליחות עבור כלל ישראל אבל התקינו באופן שתחול כאן שליחות עבור הכלל ואי אפשר רק באופן שיהיה במקום שיעשה עבור הכלל בפעולה שלו כדין שלוחו של אדם כמותו. וכן הוא בירושלמי (פ"ד הל' ב') "אמר רבי יונה אילין תמידין קרבנותיהן של כל ישראל אינון, אם יהיו כל ישראל עולין לירושלים לית כתיב שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך, אם יהיו כל ישראל יושבין ובטלין, והא כתיב ואספת דגנך, מי אוסף להם את הדגן? אלא התקינו הנביאים הראשונים וכו' שהן שלוחיהן של כל ישראל". הרי לנו שכך היא עיקר התקנה דאי אפשר שכל כלל ישראל יעמדו על הקרבנות וממילא אנשי המעמד הם שלוחי הכלל ולא בכה"ג מיירי דין הרמב"ן.

ברם זה ניתן להיאמר רק כלפי קרבנות ציבור אשר עיקר התקנה כך הייתה דאנשי המעמד יעמדו עבור הכלל, ברם בקרבנות של יחידים התם נראה פשוט דרק הבעלים יצטרך לעמוד על קרבנו ולא יוכל לבקש מבעל קרבן אחר לעמוד במקומו אם אף הוא יהיה חייב לעמוד שיהיה שלוחו.

ולפי זה לכאורה בקרבן השותפים יצא חידוש גדול שכל אחד יצטרך לעמוד על קרבנו שהרי כל אחד מהשותפים הוא בעל הקרבן והיאך יעשה את השותף השני כשליח לעמוד במקומו דכיון שאף השותף השני צריך לעמוד על הקרבן מצד

אפשר לשליח לעשות את השליחות למשלח, אבל כל זה בגוונא שהמצוה שייכת בעניין ששניהם עושים את המעשה לעצמם כדי לקיים את חיובם, בכה"ג לא יעלה המעשה עבור המשלח. וכגון בציור עליו דברו הרשב"א והרמב"ן, גבי מל את הגרים, וכך כתב ברשב"א שם "הכי גרסינן בהל' הרי"ף המל את הגרים אומר אשר קדשנו במצוותיו למול הגרים ולהטיף ממנו דם הברית שאלמלי דם הברית לא נתקיימו שמים וארץ וכו', ברוך אתה ה' כורת הברית. ולאחר המילה אינו מברך כלום.

וא"ת למה בברכת הגרים תקנו (הנוסח) למול ולא על המילה כשאר הנימולין, והיה להם לומר על מילת הגרים? כבר תירץ הרמב"ן ז"ל משום דמילת הגר חובה גמורה היא על המל ובעי לברוכי למול, דהא לא סגי לאו איהו מהיל, דלא אפשר למעבדיה על ידי שליח, דכל דמהיל מצוה דנפשיה קא עביד. הנה במצוה מילה החובה מוטלת בשוה על כל יחיד ויחיד ואין האחד עושה את מצוותו יותר מהשני בכה"ג כשהוא עושה את מצוותו הוא לא שליח אלא עושה מעשה עצמו.

אבל גבי רגימת הנסקל הוטלה המצוה על כל כלל ישראל אבל אפשר שהמצוה הוטלה באופן כזה שאחד מן הכלל יעשה את המצוה עבור הכלל, שהרי אין מציאות שכולם ירגמוהו כאחת, וא"כ אפשר לומר דאין זה שהמצוה מוטלת על כל יחיד ויחיד (כמילה) אלא היא מצות הכלל ואחד עושה בשביל הכלל, ובכה"ג אפשר לומר ששייכת שליחות כי הוא עושה את המעשה של הכלל, אבל במילת גרים הוטלה המצוה על כל הכלל שכולל הרבה יחידים וכל יחיד הוא מצוה של עצמו ועושה את המצוה שלו ולא של הכלל ועל זה לא שייך מעשה שליחות.

ועוד נראה דבאופן שהמעשה חייב להיעשות על ידי יחיד ואי אפשר ששנים יעשוהו כאחת כגון שחיטה שאי אפשר ששנים ישחטו כאחת ושחיטה כזו פסולה וכיון שכל כלל ישראל צריכים לשחוט את הקרבן ואי אפשר שכולם ישחטו כאחת בכה"ג הוי המעשה של אחד שמתייחס לכולם, כלומר כך הייתה המצוה שאמנם הוטלה על כל אחד אבל הכוונה שאחד יתמנה עבור כל היתר לשחוט ובכה"ג המעשה עולה לכולם.

בת יתרו מי התירה לך. וזה היה הקלקול הולך לבחי' התורה ממש. ומשם יצאה אחר כך האמונה [הנוצרית] בעולם. והנה זה הטעם שנקבר משה מול בית פעור בארץ מואב, כדי להכניע קליפה זאת, עד שתבער מן העולם לעתיד לבא, ואז יצא משה מקבורתו, כי הוא הוא המחזיק התורה. והבן היטב הענין, שהוא מתפשט לכמה ענפים רבים, והם מבוארים וגלויים לפי ההקדמה הזאת, לא אוכל להאריך כל כך בזה. ותבין בזה סוד אליהו שהרג זמרי, והוא העתיד להיות לפה למשה, ולהחזיר התורה על תיקונה.

ואפרש לך עתה סוד גדול מה שיש בזה המואב, כי העטרה של דוד שהיא כחו ממש היתה שקועה שם, והוא סוד המשיחות העומד להחזיר כל אומות העולם תחת שעבוד הקדושה, בסוד כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וכו' (צפניה ג ט). וזה סוד דוד שיצא ממואב... והיינו ממש בחי' סוכת דוד הנופלת, בסוד משיח הנקרא בר נפלי (סנהדרין צו:), שהוא מפני החלק הזה שנשאר בתוך [הקליפה] שלא יצא באותה המלחמה הראשונה. וזה גרם להתעכב כל כך, וגם שהיו כל כך קטרוגים, אפילו אחר שיצאה בזמן דוד, עד שחזרה ונשקעה. וזה היה בזמן שלמה, כשבא אשמדאי והשליכו ממלכותו (גיטין סח:). ולכן משם והלאה כתיב (שיר השירים ג ז) ששים גבורים סביב לה, להחזיקה לפחות במה שיצא כבר, שזה לא חזר ונשקע לעולם...

כך הטמא ימ"ש היה בחי' עמלק ואדום כנ"ל, שהיה מחזיק העטרה שקועה שלא תצא, ובכח זה היה מתנגד לבחי' התורה. ונולד בזנות, בסוד מואב ושטים, ונתגבר בקליפת צואה רותחת שהוא מואב, והוציא אמונה כוזבת בסוד כזבי, וקראו עליו שם שהוא מזרע דוד, ושהוא משיח, בסוד עטרת דוד כנ"ל. וזה גרם חולשת כח התורה, כי זהו המתנגד אליה דוקא, ובסוף נשתכחה תורה מישראל. והוא סוד (איוב יד, יא) אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש, כי גזלו התורה ונשתכחה מישראל. והוא ממש סוד סתימת מעיינות החכמה של משה. וכדי לתקן זה, הוצרכו הצדיקים לקבל יסורין, בסוד סובלי חולאים, ומשה

עצמו לא יוכל לעשות שליחות עבור השני דכל שחייב במעשה מצד עצמו אינו יכול להיות שליח עבור חבירו שחייב כמותו.

ואם כך יש לומר דבעת שבלעם ובלק היו בעלי הקרבן לא היה אחד מהם יכול להיות שליח עבור חבירו (דגוי יכול להיות שליח עבור חבירו רק לא עבור ישראל) כיון ששניהם היו צריכים לעמוד על קרבנם כל אחד מצד עצמו ולפיכך הוכרח בלעם להעמיד שליחים אחרים במקומו את השרים שלא היו בעלי הקרבן ולא היו צריכים מצד דיניהם לעמוד על הקרבן ולפיכך יכולים היו לעמוד במקומו בעת שהתבודד לקבל נבואה, אבל בלק שהיה בפעם הראשונה בעל הקרבן בשותפות עם בלעם לא היה יכול לעמוד תחתיו כיון שצריך לעמוד מחמת עצמו.

אבל בפעם השניה היה רק בלק בעל הקרבן ולא בלעם לפיכך די היה שבלק יעמוד לעצמו ואילו בלעם שכבר לא היה בעל הקרבן לא היה צריך להעמיד את השרים כשלוחים במקומו, ולפי"ז אתנו דברי הנצי"ב על מקומם.

(מהרה"ג החו"ב בעל וברך דוד שליט"א)

(ב) טומאת בעל פעור ומשיחי השקר.

פִּינְקֵס בְּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיבִי אֶת חֲמַתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (כה, יא)
כתב רבינו הרמח"ל באדיר במרום (עמ' תסג-תסה):

"והנה הנוצרי ימ"ש הוא בסוד אדום, בסוד עשו, וכח טומאתו בסוד צואה רותחת, שעל כן הוא נידון בה. והוא בחי' הזוהמא הנדחית מן הקדושה, ורותחת בדין קשה שבה. ומשם כח גדול לס"א לטמא הבריות. וזה סוד פעור, שעבודתו בכך. ותבין קשר הדברים, כי ס"א זאת אינה מתחזקת בעולם אלא ע"י הזנות דוקא, וזה סוד שטים, שהוא מעיין הגורם זנות. וזה הדבר עומד תחת קליפת מואב, שגם היא בסוד הזנות, בחוצפא שהיא הבכירה, שקראו כך על שם אביה, והבכירה והצעירה הם שתי קליפות קשות, כמ"ש אחר כך בס"ד.

והנה הלכו המדינים ונתחברו במואב, ואז נתגבר הזנות, ונתחזק ענין הצואה רותחת, ויצאה אמונה כוזבת, שהוא כזבי, על ידי הטמא ימ"ש שהוא זמרי. ואז אמרו למשה

זה עלה בידם לאחוז עיני רבים כאילו הם המשיח האמיתי, על פי כל מיני סימנים ורמזים מדומים. ונראה רמז לזה, שבע"ל פעו"ר גימטריא המל"ך המשי"ח, הרי שהקליפה דומה לפרי.

ונראה דזהו שכתוב "פינחס בן אלעזר השיב את חמתו", חמת"י גימטריא בע"ל פעו"ר, שפינחס הוא שהתחיל להכניע קליפה זו, והוא גם ישלים זאת לעתיד לבא, כמ"ש הרמח"ל.

וידוע בשם האריז"ל שיש בגלות מ"ב חלקים כנגד מ"ב מסעות, וסוף הגלות כנגד המסע האחרון שהוא השיטים, ולכן דורינו זה פרוץ מאוד בזימה ובכפירה, שהם שני העוונות שהיו בשיטים ג"ע וע"ז, ולא חטאו ישראל בע"ז אלא להתיר להם ג"ע, וגם כמה מיני משיחיות שקר נמצאו בדור הזה. ואנו מקוים שיבא פינחס הוא אליהו להעניש את הרשעים ולטהר את ישראל, בב"א.

"ממדבר מתנה" - עיונים בפרשה (מהרה"ג רבי בניהו כהן שליט"א)

ג) אך בגורל יחלק את הארץ

פרשת פנחס תשפג

א כתוב בפרשת השבוע (במדבר כו, נה) "אך בגורל יחלק את הארץ לשמות מטות אבותם ויחלו". כלומר, שנחלת ישראל בארץ נקבעה על פי הגורל. ובגמרא בסנהדרין (מג, ב) כתוב "תנו רבנן, נא אין נא אלא לשון בקשה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא ליהושע חטא ישראל, אמר לפניו ריבוננו של עולם מי חטא. אמר ליה וכי דילטור אני, לך הפל גורלות. הלך והפיל גורלות, ונפל הגורל על עכן, אמר לו, יהושע בגורל אתה בא עלי. אתה ואלעזר הכהן שני גדולי הדור אתם, אם אני מפיל עליכם גורל על אחד מכם הוא נופל. אמר לו בבקשה ממך, אל תוציא לעז על הגורלות, שעתידה ארץ ישראל שתתחלק בגורל שנאמר אך בגורל יחלק את הארץ".

על כלם (ישעיה נג, ד) אכן חליינו הוא נשא".

והנה מבואר בגיטין (נז.) שהנוצרי ימ"ש נידון בצואה רותחת, וכתב הרמח"ל הנ"ל שהטעם לזה הוא משום ששורשו הוא בטומאת בעל פעור שעבודתה בכך, ולכן נולד מזנות שהיא קליפת מואב שהיתה בחטא בעל פעור. ולפי זה נראה לבאר מה שמצינו בע"ז ט"ז ע"ב, שאמר ר' אליעזר: "פעם אחת הייתי מהלך בשוק העליון של ציפורי ומצאתי אחד ויעקב איש כפר סכניא שמו אמר לי כתוב בתורתכם לא תביא אתנן זונה [וגו'] מהו לעשות הימנו בהכ"ס לכהן גדול ולא אמרתי לו כלום, אמר לי כך לימדני ישו הנוצרי [כי] מאתנן זונה קבצה ועד אתנן זונה ישובו ממקום הטנופת באו למקום הטנופת ילכו". ונראה שדרשה זו שדרש אותו האיש ימ"ש נתקיימה בו בעצמו, שהוא עצמו נולד מזנות ואחרי מותו הלך לגיהנם למקום צואה רותחת, וזהו ממש ענין קליפת בעל פעור צואה זנות יחד.

ומצינו דבר פלא בהגהות היעב"ץ (גיטין נז.) שכתב "דיניה דההוא גברא בצואה רותחת. זה נתקיים... עם המתועב ש"ץ שחיק טמיא דאין צואה... רותח יורד ממנו", עכ"ל. ולא פירש מנין לו מה נעשה בדינו של אותו רשע בגיהנם, אך אם כתב כן ודאי ידע בבירור שכך הוא. ואכן כך ממש נמצא גם בספר מנחת יהודה (למהר"ר יהודה פתיא ז"ל סי' פח), שכתב שם שבא אליו בחור שנכנס בו דיבוק, ואחרי דרישה וחקירה גילה לו הדיבוק שהוא ש"צ ימ"ש [ראה שם את כל המעשה באריכות], ובתוך הדברים אמר לו ש"צ "ואני נידון משעה שניה של יום הששי עד שעה רביעית ומחצה אצל הנוצרי בצואה רותחת".

ומבואר מזה שש"ץ ימ"ש והנוצרי ימ"ש שניהם באו מאותו שורש רע של טומאת בעל פעור, וידוע שהש"צ ימ"ש גילוי עריות בישראל, וגם הרבה כפירה ויסוד כעין דת חדשה, וגם זה מאותו שורש של טומאת בעל פעור, שהיא ע"ז ונמשך ממנה גם ג"ע [וכן רגיל היעב"ץ לכנות את הש"ץ בע"ל או צוא"ה ששניהם בגימטריא צבי, ונראה שבשניהם נרמז ענין בעל פעור].

ועוד ענין משותף היה לשניהם, ששניהם היו משיחי שקר והצליחו להוליך שולל רבים וטובים, ולפי דברי הרמח"ל נראה שסוד כוחם הרע היה משום ששרשם הוא באותו כח טומאה שבו היתה שקועה עטרת דוד שהיא בחינת המשיחות, וידוע שהקליפה דומה לפרי כדמיון קוף לאדם, ועל ידי

6
– י, ב) שהביא את דבריו של רבי דוד
זינצהיים "היד דוד" שתמה על דברי החוות
יאיר הללו, ויעויין עוד בשו"ת רב פעלים (חלק
ב, יו"ד סימן ל), ובשו"ת יביע אומר (חלק ו,
חושן משפט ד, אות ג).

וראיתי להביא מספר נידונים בדיני גורל.

ב. המגן אברהם (סימן קלב, ב) האריך בדיני
קדיש, ובתוך דבריו כתב מספר דינים בדיני
גורל על קדיש [ולפי דבריו למדנו שהמנהג
היה שרק אדם אחד אומר את הקדיש בכל
פעם, בשונה ממנהגינו היום, ויעויין עוד
בשו"ת האלף לך שלמה (אורח חיים סב)
שביאר היאך מותר לעשות גורל, והרי אין
שואלים בגורלות]. וזה לשונו: "כשמטילין
גורל ד' או ה' ויש בהן ב' שיש להן אותיות
שוות כגון ת' והאחרים יש להם מנין הפחות
מזה אז בטל גורל וצריכים כולם להטיל גורל
מחדש ואין יכולים השנים לומר האחרים כבר
הפסידו חלקם ושנינו נטיל גורל".

כלומר, אם חמישה אבלים ערכו הגרלה
ביניהם, והפתקים שהוכנסו לתיבת ההגרלות
נכתב בהם האות הראשונה של כל שם,
ושמות האבלים הם: ראובן, שמעון, לוי,
יהודה, יששכר, ובפתקים נכתב: ר, ש, ל, י.
ועלה בגורל האות י, אין יכולים יהודה
ויששכר לומר שכעת הם יערכו גורל שני
ביניהם מי יזכה, ואילו השלושה האחרים
בודאי לא זכו, אלא עורכים גורל חדש. מבואר
מדבריו חידוש גדול, שהגורל צריך להיות
מבורר לזוכה אחד. לא רק לברר מי לא זכה,
אלא גם לברר מי זכה.

וידועים דברי תשובת הגאונים (שו"ת גאוני
קדמאי סימן ס) "אין רשות לאדם מישראל
לעבור על הגורל, שאין הגורל אלא מפי שמים,
שנאמר: על פי הגורל תחלק הארץ, והעובר
על הגורל כעובר על עשרת הדברות!" [ובעיקר
ענין דבר זה יעויין בשדי חמד (פאת השדה,
כללים כלל ג ריש סימן יד; חלק ב, דף צה, ב)].

וכן דברי החוות יאיר (סימן סא) "כי ראינו מן
התורה מן הנביאים ומן הכתובים שסמכו על
הגורל באשר נעשה בלי מחשבות אדם
ופעולת אנוש מצד התחכמות אך בגורל תחלק
הארץ וכן סמכו על הגורל במיתת עכן ויונתן
לולי שפדאוהו העם לא מצד הודאתו ונאמר
בחיק יוטל הגורל ומה' כל משפטו ואפילו
באומות העולם היה מקובל זה כמו גבי יונה
והמן הרשע לפשטיה דקרא".

מכח זה כתב החוות יאיר שכל קלקול שיהיה
בגורל [אף לרעת הזוכה כגון שנכתב שם אחר
שני פעמים], התבטל הגורל ממילא [ודין זה
מבואר גם בשו"ת ושב הכהן (סימן עג) אלא
ששם הוא מסביר שטעם פסול הגורל הוא
משום שאותו אחד ששמו נכפל בטעות לא
יכול לזכות, ונמצא שחסר אחד מן המנויים].
ועל עיקר דבריו כבר ראו רבים וכן תמהו,
שהרי הגורל של ארץ ישראל היה באורים
ותומים, ובעכּן הוא הודה שכך היה מעשה
[אמנם ברש"ש (סנהדרין שם) מבואר שיהושע
סמך על הגורל בלבד בלי הודאת עכן].

ויעויין בשו"ת מגד שמים (לרבי יעקב
סיניגאליה, רבה של אנקונה באיטליה, המוכר
על שם ספרו "שבת של מי", סימן יד, דף י, א

היה כדי שלא להטריח בגורל, כמפורש שם משום דלא יבואו או משום אונס שינה, אבל בלאו הכי אין מצד זה הדין שיהיה כל דאלים גבר וקל ברגליו לרוץ שיזכה הוא יותר מחבריו, אלא שההכרח נתן כך דלא יתרשלו מלבוא, ולכן אם במקרה אירע להם שהיו שנים שווים שעל כרחך צריכין לפייס למה יפסידו האחרים את שלהם ובמה זכו הראשונים, כי ההפסד שהפסידו הראשונים במרוצות אלו השנים לא היה כל כך על פי הדין, כי אם לתקנת המצוה, ובזה לא תפסיד אם לפעמים יעשו גורל במקרה כזה, אבל כאן הפסידו אלו שהיה להם אותיות פחותים בדין וביושר למה יחזרו שנית לגורל אחרי שכבר הפסידו זכותם" [וכעין זה כתב בשו"ת גור אריה יהודה, לרבי אריה לייב תאומים, רבה של ברודי (אורח חיים סימן פא)]. מבואר מדבריו שיש בגורל שני חלקים, חלק אחד מי לא זכה, וכלפי זה נגמר הגורל; וחלק שני מי זכה. ואף אם החלק השני לא הוברר עדיין פעל הגורל הראשון את פעולתו, וגילה לנו מי אינו זוכה. ויעויין עוד בשו"ת מהרי"ל דיסקין (קונטרס אחרון, סימן ה, אות ז, דף עג, ב).

ג. ובשו"ת זכרון יוסף לרבי יוסף שטיינהארט, רבה של פיורדה בדורו של הנודע ביהודה, וגיסו של רבי ישעיה פיק ברלין (אורח חיים סימן א) האריך בדברי המגן אברהם, והביא את דעות החולקים, וביאר בסברת המעיל צדקה שני ביאורים: האחד, שגורל צריך להיות ללא מעשה אדם, כדברי החוות יאיר, וממילא כיון שאצל הכהנים היה שותף לזה גם ריצת רגליהם, הגורל בטל, וצריכים לעשות

והביא לכך ראיה "וראיה מריש פרק ב דיומא דבזמן שהם שוים הממונה אומר להם הצביעו והיו מטילים כולם גורל ואף שאותן השנים היו קרובים מאחרים". דהיינו שבגמרא מבואר שלאחר שתיקנו לעשות גורל, אין אומרים שהגורל ייערך רק בין השנים שהשיגו את חבריהם, אלא עושים את הגורל בין כל הכהנים. נמצינו למדים שגורל אמור לתת הכרעה מי זוכה ולא רק מי לא זוכה. [ומלשונו נראה שיש עוד מקרה שהוא דן בו, באופן שהתמודדו עשרים ושלושה אנשים, ולשנים האחרונים נכתב האות ת בשמם, ולאחר שעלתה האות ת טוענים אותם שנים ששאר האנשים יצאו מן הגורל].

המחצית השקל על אתר הביא חבל פוסקים שחלקו על דברים אלו. האליה רבה (אות ט) כתב שבמקרה של הגמרא ביומא אי אפשר לעשות את הגורל רק בין שניהם, וכמו שכתב התוספות יום טוב שם, לפי שאם יבחרו מספר זוגי ידעו מיד שזכה השני, ואם יבחרו מספר לא זוגי ידעו מיד שזכה הראשון [והאריך שם לדון האם אומר המספר הוא עורך את הגורל או לא]. ובעניותי לא זכיתי להבין דבריו כלל, מנין להם שבגמרא ביומא מדובר שרק שנים השיגו את שאר חבריהם, והלא אפשר לומר שארבעה השיגו את השאר והגורל נערך בין ארבעתם, וחוזרת קושיית התוספות יום טוב, שאפשר לומר שהגורל נעשה בין אותם ארבעה ולא בין שאר הכהנים.

והמעיל צדקה (סימן י) כתב על זה: "ואני אומר דאינו דומה הנדון ההוא לראייה, דהש"ס דהתם מתחילה שהיו רצים ועולים

8
התפארת למשה על אתר, שכתב "ונראה לי
דמכל מקום מותר למסור להם אחד על פי
גורל שיטילו ביניהם, כמעשה יונה הנביא. וכן
מוכח מהמעשה של הגבעונים שאמרו (שמואל
ב כא, ו), יותן לנו שבעה אנשים מבניו
והוקענום לה' בגבעת שאול, ונתנו להם על פי
קליטת הארון אף על פי שלא יחדום. וכן
משמע ממעשה סרח בת אשר שבאה אליהם
ואמרה שיואב מבקש אלף איש להורגם,
ונתוצו ליתן, עד שאמרה שאינו מבקש אלא
אחד והוא שבע בן בכרי. ובעל כרחך שעל ידי
גורל רצו למסרם".

והמעין בכל ראיותיו יראה שאינם מוכרחות
כלל. וכבר תמה על זה בחדרי דעה שם [ובחזון
איש (יו"ד סימן סט סק"א ד"ה בפ"ת [והועתק
בשלימות בחלק חושן משפט (סנהדרין סימן
כה ד"ה בפ"ת)], ובספר יביע אומר (שם, אות
ב), ויעויין עוד בהשמטות ומילואים שניסה
להליץ זכות בעד התפארת למשה]. אמנם יש
לציין לדברי הספר חסידים שנראה שלא היה
ברור לו ענין זה. בתחילה (סימן תשא) כתב
"בני אדם שהיו בספינה והיה רוח סערה בים,
אינם רשאים להפיל גורלות שאם יפול על
אחד מהם יטילוהו אל הים, כאשר עשו ליונה
בן אמיתי, אין לעשות כן, דהשתא אסמכתא
לא קניא אפילו לענין ממון, וכל שכן לענין
נפשות שלא יסמכו על הגורל, ומה שכתוב
אצל שאול (שמואל א יד, מב) הפילו (גורל)
ביני ובין יונתן בני וילכד יונתן, שם היה ארון
הברית ומה' כל משפטו, והם ידעו באיזה ענין
להטיל הגורל, אבל עתה אין לסמוך על הגורל,
ואפילו בממון אין מפילים גורל אלא

גורל חדש הכולל את כל הכהנים. ועוד הוסיף
שבשאר גורלות כיון שיד הכל שווה בו, שייכת
סברת רב אשי (בבא בתרא קו, ב) שבההיא
הנאה דצייתי להדדי גמרי ומקני, וממילא זכו
אותם שנים, מה שאין כן בריצה על הכבש
שאיין כל הכהנים שווים בזה, ועל כן כל
שהתבטלה הכרעת הריצה על הכבש, ולא
הוברר מי הוא הזוכה, חזר הדין שעורכים גורל
בין כולם. ובדעת המגן אברהם יש לבאר
שזכות העבודה בבית המקדש היא כהפקר
ואין צריך להקנאה בזה, ועל כן שני
המתמודדים שרצו לא זכו עדיין בשום דבר,
ועל כן עושים גורל בין כולם, ולפי חילוק זה
אמירת קדיש דומה לתרומת הדשן, לפי
שהאבל לא זכה באמירת הקדיש, אלא זהו
כהפקר.

אמנם בהמשך דבריו תמה, שהרי ברור הדבר
שאם סיכמו ביניהם בזמן עריכת הגורל שאם
תצא אות המשותפת לשני אבלים, יערכו
אותם האבלים גורל ביניהם, ודאי שתנאם
קיים, ואם כן לשם מה הוצרך להביא ראיה
מתרומת הדשן.

העולה מדבריו, שבדברים שהם הפקר, בזה
נוקטים כדברי המגן אברהם, שהגורל בטל
לגמרי. אבל בדברים שיש בהם הקנאה עושים
את הגורל בין השנים שיצאו תחילה.

ד. ברמ"א (יורה דעה קנז, א) כתב "עובדי
כוכבים שאמרו לישראל תנו לנו אחד מכם
ונהרגנו, לא יתנו להם אחד מהם, אלא אם כן
יחדוהו ואמרו להם תנו לנו פלוני". ובפתחי
תשובה על אתר (ס"ק יג) הביא את דברי

9
נְדָרְשׁ. וכו'. וַיִּסַּב מְעַלְיָהֶם וַיִּבְנֶן וַיָּשֶׁב אֱלֹהִים
וַיִּדְבֶּר אֱלֹהִים וַיִּקַּח מֵאֲתָם אֶת שְׁמֵעוֹן וַיֹּאסֶר
אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם". וצריך ביאור, מה עשו האחים
תחילה, ועוד מפני מה אמרו כעת שהם
אשמים ולא קודם לכן כשהתגולל עליהם
יוסף.

וביאר ענין זה על פי דברי החוות יאיר
שהובאו מתחילה שגורל שבטל מקצתו בטל
כולו, וממילא בתחילה כשאמר להם יוסף
לבחור אחד מהם שיישאר במצרים שזהו
סכנה, עשו האחים גורל, כדברי התפארת
למשה וספר חסידים, שאין מוסרים לגוי אלא
על ידי גורל, אמנם לאחר שהסכימו האחים
שעונש זה בא להם כעבור אכזריותם במכירת
יוסף, טען ראובן שהגורל פסול כיון שאם היה
יוצא שמו בגורל הוא לא היה מסכים לילך,
לפי שהוא אינו אשם בזה. וכיון שהתבטל
הגורל, לא הסכימו האחים למסור אחד מהם,
והוצרך יוסף עצמו לבחור אחד מהם וליטלו.
ולפי המבואר לעיל נמצא שהסבר זה תלוי
בסתירת דברי הספר חסידים.

הגאון רבי צבי כהן שליט"א

ד) לדון דיני ממונות בפני רבו.

ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני
הנשיאים וגו' (כז ב)

וברש"י, לפני משה, ואחר כך לפני אלעזר, אפשר
אם משה לא ידע אלעזר יודע, אלא סרס המקרא
ודרשהו, דברי רבי יאשיה. אבא חנן משום רבי
אלעזר אומר בבית המדרש היו יושבים, ועמדו
לפני כולם ע"כ.

ומקור הדברים הוא בגמ' (ב"ב קיט ב), ופירש
הרשב"ם שם שלדעת ר' יאשיה שסובר סרס

כשחולקים בשוה, אבל אין נותנים שתי
חתיכות כנגד חתיכה אחת ולא חתיכה גדולה
כנגד חתיכה קטנה, אלא בשוה באומד הדעת".
ומאידך גיסא, במקום אחר (סימן תרעט) כתב
"בני אדם שעוברים בספינה בלב ים ועמדה
עליהם רוח סערה לשבר הספינה או
להטביעה, ושאר הספינות עוברות בשלום,
בידוע שיש בספינה מי שחייב ורשאים להפיל
גורלות, ועל מי שיפול הגורל ג' פעמים זה
אחר זה, רשאים להפילו לים, ומתפללים לה'
שלא יפול על הזכאי אלא על החייב, שנא' ה'
אלהי ישראל הבה תמים (שמואל א יד, מא).
וכן נאמר ויפול הגורל על יונה וכו'. ולמה לא
אמרו ליונה להשליך עצמו לים, אלא לפי שלא
רצה להשליך עצמו, ועוד שהרי גוים היו
בספינה ומוטב שישליכוהו הם". [והאחרונים
עמדו בסתירת דעתו. ויעויין בשדי חמד (חלק
ב, פאת השדה, מערכת הגימל, סימן יד, ד"ה
ואם אפשר, עמודים 191 - 192), וביביע אומר
(שם, ד - ה)].

ונסיים בפנינה יפה מקולמוסו של המהרי"ל
דיסקין (על התורה, פרשת מקץ, עמוד קג -
קה) שדקדק בלשון הפסוקים (בראשית מב, יט
- כד) "אם פָּנִים אַתֶּם אַחִיכֶם אֶחָד יֹאסֶר
בְּבֵית מִשְׁמַרְכֶּם וְאַתֶּם לָכוּ הִבִּיאוּ שָׁבֶר רַעְבוֹן
בְּתִיכֶם. וְאֵת אַחִיכֶם הִקְטַן תְּבִיאוּ אֵלַי וַיֹּאמְרוּ
דְּבַרְיֶכֶם וְלֹא תְמוֹתוֹ וַיַּעֲשׂוּ כֵן. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל
אָחִיו אָבֵל אֲשֶׁמִּים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ אֲשֶׁר
רְאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְּנוּ אֵלֵינוּ וְלֹא שְׁמַעְנוּ
עַל כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת. וַיַּעַן רְאוּבֵן
אֶתֶם לֵאמֹר הֲלוֹא אִמְרָתִי אֵלֵיכֶם לֵאמֹר אֶל
תְּחַטְּאוּ בְּיָלֵד וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְגַם דָּמוֹ הִנֵּה

ונראה להוסיף (ושו"ר שכ"כ התור"ח גופיה בסנהדרין כג א) דרש"י שרש"י לשיטתו אזיל בזה. דהנה רש"י (סנהדרין שם) כתב שרב חסדא ורב הונא היה להם בי"ד במקום אחד, והתוס' שם הקשו עליו מדברי הגמ' (עירובין סב ב) שר"ח לא היה מורה בפני רב הונא אפלו כביעתא דכותחא וכ"ש שלא היה עושה דין לפניו, ולכן כתבו שבית דינו של ר"ח היה רחוק מהבי"ד של ר"ה יותר מג' פרסאות.

וכתב המהרי"ק (שורש קסט) ליישב שרש"י סבר דכי אמרינן דמורה הוראה בפני רבו חייב מיתה, היינו דוקא לענין איסורא, דומיא דנדב ואביהוא לענין קטרת, ואלעזר לענין גיעולי כותים (וכן ביעתא דכותחא הוא איסור, וכן הא דסנהדרין ה ב אי מותר ללתות כו' והא דכתובות ס ב אי מותר לארס כו' הוא איסור), אבל לענין ממון הקל, דאפשר בחזרה, וגם שהוא מסור ביד ב"ד להפקירו, לעולם אימא לך דלא החמירו בו כל כך, אלא די בנטילת רשות מריש גלותא כו' עכ"ד.

ולפי"ז רש"י לשיטתו שיש חילוק בין ממונות לאיסור והיתר, שפיר י"ל שלכן הורו שרי אלפים בפני משה, וכן בבנות צלפחד יכלו לשאול מקודם את אלעזר ואהרן, אבל בפסח שני שהיה איסור והיתר לא היה ניתן להורות בפני משה ולכן סתם רש"י שהיו יושבים בבית המדרש ובאו לפני כולם.

אמנם בשיטת התוס' שחולקים על רש"י, כתב המהרי"ק דבהכרח סברי שאין חילוק בין איסור והיתר לדיני ממונות, ולכן כתבו שר"ח לא היה יכול לדון בפני רב הונא רבו ע"ש.

ולפי דעת התוס' אין מקום לחלק בין הא דבנות צלפחד שהיה דיני ממונות לבין פסח שני שהיה איסור והיתר, ובהכרח צ"ל שאה"נ כשם שנחלקו התנאים בבנות צלפחד הכ"נ נחלקו בפסח שני, ואכן בספרי בפרשת בהעלותך (פיסקא סח) הובא מחלוקת זו בין ר' יאשיה לר' אלעזר לענין פסח שני (וכפי שהעיר האדר"ת בסדר פרשיות פרשת יתרו, ולדעת רש"י צ"ל שהבבלי חולק על הספרי, מדלא הובא לענין פסח שני).

ומעתה תחזור הקושיא למקומה, איך באמת היה מותר לאהרן להורות בפסח שני בפני משה רבו לשיטת הספרי. ולדעת התוס' שגם דיני ממונות אסור להורות בפני הרב יקשה גם על מה שמינה משה רבינו שרי אלפים ושרי מאות וחמישים, איך יכלו לדון בפני משה רבן.

המקרא ודרשיהו הכוונה הוא שבאו מתחילה לפני העדה ואח"כ לפני הנשיאים וכו' (ופשט הכתוב הוא שעמדו לפני משה, ולפני כן עמדו לפני אלעזר, ומקודם עמדו לפני הנשיאים, ולפני זה לפני העדה). ולדעת אבא חנן באו מתחילה לפני כולם יחד.

והנה בפרשת בהעלותך בפרשה דפסח שני כתוב (פ"ט פסוק ו), ויהיו אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וגו', ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא. וכתב שם רש"י ששניהם היו יושבין בבית המדרש ובאו ושאלום, ולא יתכן לומר זה אחר זה שאם משה לא היה יודע אהרן מנין לו ע"כ.

ומבואר מדברי רש"י שגם בפסח שני וגם בבנות צלפחד יש להקשות איך באו לשאול את אהרן לאחר ששאלו את משה ולא ידע, ובישוב דברים חילק רש"י, דבבנות צלפחד הביא את שני הפירושים בגמ', דלדעת ר' יאשיה שאלו מתחילה את אהרן ולדעת ר"א שאלו את שניהם בבת אחת, ומאידך לגבי פסח שני סתם רש"י ששאלו את שניהם בב"א, ומשמע דבזה לא פליג ר' יאשיה. ואכן כן משמע מדברי הגמ' שהביאה את מחלוקת התנאים רק בפרשתינו ולא מקודם לכן בפסח שני. וצ"ב טעם החילוק ביניהם.

ובתורת חיים (ב"ב שם) עמד בזה, וכתב לבאר דהנה בדעת ר' יאשיה שסובר ששאלו מתחילה את אהרן ואח"כ את משה, קשה הרי אסור לתלמיד להורות בפני רבו, ואיך היו שואלים אותו בדבר הלכה, וצ"ל שכל האיסור לתלמיד להורות בפני הרב הוא רק באיסור והיתר, אבל בדיני ממונות אין איסור לדון בפני רבו, ולכן היה מותר לאהרן להורות לבנות צלפחד בהלכות ירושה. וממילא כ"ז שייך כאן, אבל לעיל בפרשה דפסח שני שהשאלה היתה באיסור והיתר, אין היתר לאהרן להורות בפני משה, ולכן צ"ל גם לדעת ר' יאשיה ששאלו את משה ואהרן בבת אחת.

וכתב התור"ח להביא ראיה ליסוד זה שיש חילוק בין איסור והיתר לדיני ממונות, שהרי משה רבינו מינה על ישראל שרי אלפים ושרי ממונות, ואיך יוכלו לדון בפני משה רבן, וע"כ שמינה אותם לדון דיני ממונות ובזה אין איסור לתלמיד להורות בפני הרב, עכ"ד.

וגם בשו"ת פנים מאירות (ח"ב סי' כט) הקשה ותירץ כנ"ל, וסיים שלאחר כמה שנים מצא ישוב זה בתורת חיים 'ושמחתי כעל כל הון שהיתי בר מזלו בזה'.

כשרב מתאכסן בעיר אחרת ובאין לפני שני בעל דינים, יש שם רב אחד זקן ומופלג מיושב בעיר, האם מותר לרב האכסנאי לדון בפניו, והשיב שדוקא בעניני איסור והיתר לאו אורח ארעא הוא להורות באתרא דחבריה אבל בדיני ממונות שרי דאולי אין הרב הקבוע שם ממוצע לשניהם, ובתו"ד הוסיף המהרי"ק 'מאחר שאינו רבו', והיינו דכל ההיתר שייך דוקא כשאין הרב הקבוע שם רבו של הרב האכסנאי. וקשה למה יאסר עליו לדון אף באופן שהוא כן רבו, והרי מדובר בבא לדון בדרך אקראי בעלמא, ולדברי המבי"ט בכה"ג שרי לדברי הכל.

וי"ל דהמבי"ט שם לטעמיה אזיל, דכתב שם שאף לפי דעת רש"י שמתיר לדון דיני ממונות בפני הרב, היינו דוקא אם נתן לו רבו רשות, דבאיסור והיתר אסור אף בכה"ג ובדיני ממונות שרי, אבל בלא נטילת רשות אסור א"כ הוא רחוק ג' פרסאות, ע"ש מלתא בטעמא. ולכא' בכה"ג שלא נטל רשות אסור אף בדרך אקראי בעלמא, ולפי"ז יש לומר שניידון המהרי"ק ברב אכסנאי מיירי בלא נטל רשות מהרב הקבוע בעיר, דבכה"ג אם הוא רבו של הרב האכסנאי אסור כיון שלא נטל רשות, אבל באופן שנטל רשות מותר לדון אף לשיטת התוס' כיון שהוא דרך אקראי.

אך לזו"ד המבי"ט היה נראה מדברי המהרי"ק שרש"י מתיר לדון דיני ממונות אף בלא נטילת רשות מהרב (דמשמע שם דסגי ברשות מריש גלותא), ואם כן יהיה מוכח מהא דאסור לרב האכסנאי לדון כשהוא תלמידו של הרב הקבוע, שאף בדרך אקראי אסרו התוס' לדון במקומו.

ואם כנים דברינו, יהיה מוכח מדברי המהרי"ק שלהלכה יש לחוש לדעת התוס' שאסרו אף דיני ממונות בפני הרב, דלשיטת רש"י הרי מותר אף בדרך קבוע וכ"ש באקראי, ואכן כ"מ גם ברמב"ם (סה"צ מ"ע רט), וכן מסתימת השו"ע שלא חילק בזה בין איסור לממון, ודלא כהתור"ח והפמ"א שסתמו להקל ועי'.

ויש להוסיף עוד, דאף לשיטת רש"י אינו מוכח שמתיר לדון בפני הרב, דהנה הנצי"ב (מרומי שדה חגיגה טז ב) כתב לבאר שנחלקו רש"י ותוס' (בחגיגה שם) האם מותר לדון דיני ממונות בפני הרב בשלשה, באופן שדן בשלשה, דלדעת רש"י שרי כיון שרק מצטרף לאחרים ואינו דן בעצמו ולדעת תוס' אף בכה"ג אסור ע"ש.

ולדבריו י"ל שזהו מה דפליגי רש"י ותוס' גם בסנהדרין, שלדעת רש"י הותר לר' חסדא לדון

ואין ליישב ולומר שמשם נתן להם רשות להורות, דנחלקו בזה הראשונים אם מועיל נתינת רשות בכדי להורות בפני הרב, ועי' ברמ"א (יו"ד רמב ס"ד) שהביא את דעת התוס' בסנהדרין שאוסרים אף בנתינת רשות, והש"ך שם הביא את דעת הראשונים שמתירים. ומעתה אכתי יקשה לדעת התוס' גופיהו שאוסרים בנתינת רשות, ואוסרים גם בדיני ממונות, וא"כ איך יכלו שרי האלפים לדון בפני משה רבינו.

ועי' בראשון לציון לבעל האוה"ח (יו"ד שם) שעמד בקושיא זו על שרי האלפים, וכתב וז"ל, ולא תקשה ממה שהעלינו דאפילו בנתינת רשות אסיר בפני רבו מובהק, והלא משה העמיד סנהדרין. נראה כי יש לחלק אם רבו נתן לו רשות להורות משום כבודו של תלמיד שבקש ממנו שיתן לו רשות, אי נמי מאליו לכבודו, עלה אמר אביי דלא אסתייעא מלתא, אבל אם כבד המשא על רבו והוא מבקש לעזר וסיוע לתלמיד לשאת עמו במלאכתו, כהא דמשה רבינו ע"ה, ע"י נתינת רשות שפיר דמי ע"כ.

והיינו דשרי האלפים שהורו בפני משה לא היה זה בנתינת רשות גרידא, אלא אדרבא משה רצה שיורו בפניו בכדי להקל את המשא מעליו, והוא סברא פשוטה דלא שייך לאסור בכה"ג שאין בו שום פגיעה בכבוד הרב אלא אדרבא רצונו בכך. ומעתה מיושב גם הא דסבר ר' יאשיה ששאלו את אהרן לפני משה, בין בפסח שני ובין בבנות צלפחד, משום דכך היה רצונו של משה ששייבו אהרן והזקנים מתחילה ורק מה שאינם יודעים ישאלו את משה עצמו.

[וכנראה ע"ז סמכו גדולי ההוראה בדורינו שמעמידים בתי הוראה וממנים את תלמידיהם להורות שם, ואין חוששים לאיסורא דתלמיד להורות בפני הרב, משום שמסייעים בזה להקל מרובם, ולכא' הוא מלתא דמסתברא, אלא שמדברי התור"ח והפנים מאירות שנתקשו בהא דשרי אלפים וחילקו בין איסור לממון, משמע שאף בכה"ג שמסייעים לרב אין בזה היתר וצ"ע.]

ובעיקר דברי המהרי"ק הנ"ל, שכתב בדעת רש"י שמותר לדון דיני ממונות בפני הרב, ולדעת התוס' אסור, יעויין בשו"ת המבי"ט (ח"א סי' רפ) שהביא את דברי המהרי"ק, ומבואר מדבריו שאף לדעת התוס' אין איסור לדון דיני ממונות בפני הרב אלא באופן קבוע, אבל בדרך ארעי בעלמא שרי.

ולכא' יש להקשות עליו מדברי המהרי"ק בהמשך דבריו שם (והביאו הב"י יו"ד שם), דכתב לדון

לו, ואמאי הכא אי יאמרו ליה זיל קטול הוי שליח בזה.

אכן הדברים חלוקים, דהמורה הוראה בדבר הלכה אינו אלא מראה או מכריע מה כתיב בה באורייתא, ואין עשיית השואל נעשית בשליחותו משום כן, ברם השואל על מעשה קנאות, שנאמרה ההלכה להקנאי, שלבבו חם, ואש בערו עצמותיו לקנא קנאת ד', שקיום הדין הבועל ארמית קנאין פוגעין בו, לא נאמר אלא להקנאי, שהוא "מתרגם" הלכה זו על מעשה מסוים, וחלוק מכל דיני התורה וכגון הרוגי בי"ד דההוראה על אדם מסוים הוי ההוראה מפורשת בתורה על ההריגה, והריגת כל העובר על מצוה שחייבין עליה מיתה הוי כמפורש מיתתו של אותו פלוני בתורה, ומשא"כ הבועל ארמית שלא נאמר בתורה דין מיתה, רק שלהקנאין נאמר האי דינא, [וכל שאינו קנאי הוי רציחה], והקנאי בקנאו קנאת ה' "מתרגם" ומבטא הלכה זו על מעשה מסוים שלפניו.

ולכן מי שיורה להרוג בועל ארמית, היינו משום קנאתו לאלוקיו, א"כ אם יבא מי שיעשה משום הוראתו, הרי לא משום מראה מקום הוא לו לדעת מה כתוב בתורה דין בועל ארמית, אלא הוראה זו משום חמימות לבבו, ורק בגלל שישנה אותה הקנאת ד' בא להוראה זו, ולכך העושה בזה משום הוראתו לשלוחו יחשב.

והיינו דהאבן הבוחן הוא מדוע עושה את הפעולה עתה, דבשאר הלכות הרב רק הודיעו מה ציוה ה', והוא עושה המעשה כעת משום ציווי ה' ולא מחמת הרב, משא"כ בקנאות שהוא עושה את המעשה מחמת קנאתו של הרב, שהרי אין ציווי ה' על קנאות בלא שיהא חמימות הלב.

והא דנחשב משום כך לשליח של הרב, אף שלא מינהו לשלוחו, העירוני דיתבאר היטב עפ"י מה דמטו משמיה דהגר"ש שקאפ זצ"ל בענין שליחות מעשה, דענין השליחות הוא, דכאשר אדם עושה מעשה מחמת אדם אחר, נחשב למי שעשו מחמתו כאילו עשה מעשה זה. וא"כ בגוונא דידן, אף שלא היה מינוי שליחות, מ"מ כיון דנעשה המעשה מחמתו ודאי הרי"ז נחשב שלוחו.

וזוהו שכ' הרמ"ה דהבא לישאל הנה פלוני הבועל גויה מהו לילך להורגו, אין מורין לו, לפי שאין הוראה על מעשה זה, ורק להקנאי הוא דנאמר לבטא הלכה זו על במעשה הקנאות, ואם יאמרו לו להשואל זיל

בפני ר"ה רבו בשלשה, ולדעת התוס' אסור אף בכה"ג ולטעמייהו אזלי, ולפי"ז נמצא שאף לדעת רש"י אין חילוק בין איסור לממון אלא בין הוראה ביחיד לבין דין בשלשה. אך המהרי"ק נקט שלדעת רש"י אין איסור כלל בדיני ממונות ולפי"ז אף לדון יחידי שרי.

הגאון בעל גינת אגוז שליט"א.

פרשת פינחס

(ה) כהונת פינחס לישא כפיו אחר שהרג את זמרי וביאור הלכה ואין מורין כן

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם (כה, יג)

בזוהר בפרשתן (דף ריד ע"ב) איתא, תא חזי, כל כהן דקטיל נפש פסיל ליה כהונתיא לעולמין וכו', ופנחס מן דינא פסיל לכהנא הוה, ובגין דקנא ליה לקוב"ה איצטריך ליחסא ליה כהונן עלמין, ע"כ. והיינו דינא דאי' בברכות לב, ב א"ר יוחנן כל כהן שהרג את הנפש לא ישא כפיו שנא' ידיכם דמים מלאו.

וכן פי' בחזקוני וז"ל, בריתי שלום, דואג היה פן יפסיד כהונתו, דאמר' כהן שאמר את הנפש לא ישא כפיו, עד שהבטיחו הקב"ה הואיל והרציחה לשם שמים היתה, כמו שמפרש והולך, עכ"ל, ועי' מושב זקנים בעלי התוס'.

והנה העירו טובא דיש להבין, הא כיון דפינחס מדינא דקנאין פוגעין בו עביד, אמאי יפסל מן הכהונה, וכי נימא דשליח בי"ד להרוג במיתה שנדון אדם בה, יפסל משום כן לכהונה, אף אי לאו דגברא קטילא קטיל. וביותר לשי' הראשונים (הר"ן סנהדרין פב, א ועי' רמב"ם פי"ב מאיסו"ב ה"ד) דמצוה נמי איכא ולא רשות גרידא, אמאי יפסל משום זה לכהונה. וצ"ב.

והביאור בזה נראה בס"ד, דהנה ביד רמה (שם) ביאר הא דאמר' דהבא לישאל אין מורין לו, וז"ל, אם בא אדם ושאל הנה פלוני בועל גויה מהו לילך להורגו, אין מורין לו, שלא ניתנה רשות אלא למקנא מעצמו, דעושה מעשה ע"י עצמו אבל ע"י שליח לא, והאי כי אתי ומימלך אי אמרינן ליה זיל קטול הו"ל שלוחין, עכ"ל. והדברים צ"ב, וכי כל הבא לישאל אצל מורה הוראה לידע ההלכה איך היא, נחשב על ידי כך לשלוחו של המשיב לו, לעשות כפי שהורה

בבן, וכדאיתא בב"ב קנט, א לענין בן הבן בירושת חלק בכורה של אביו, דקאמר במקום אבוא דאבא קאתינא. ונפק"מ גם בהא דלענין חיוב קנס קודם העמידה בדין, איתא בכתובות לח וברש"י שם דלאו ממון הוא להורישו, וה"ט משום שעדיין לא זכה בו המוריש, ואינו בכלל נכסיו, דזה אינו אלא בשאר יורשיו אבל בבן הקם תחת אביו, והרי הוא כמוהו, שפיר יכול לתבוע המזיק, ולא מצי למימר ליה לאו בע"ד דידי את, דאותו כח התביעה שהיה להאב יש גם להבן דבמקום אביו קאי.

ובגליוני הש"ס (ב"ב קטז, א) האריך לחלק בין ירושת בן לירושת הבת, וכו' לפרש הא דאיתא שם דמי שהניח בן לא נאמרה בו מיתה, דאם מניח בן ליורשו הרי"ז שנשאר חיותו, ומשא"כ בת דירושתה הוי העברת נחלה, עיי"ש.

ויתכן לומר דקודם שנתחדש להם פרשת נחלות ירושת הבת, ולא נאמר להם רק שהבן יורש, היינו ירושת הבן מכח מה שהוא עומד תחת אביו, ולא משום דין ירושה כשאר קרובים, וירושת קרובים [ובכללה ירושת הבן לענין זה] לא נאמרה אלא כשנמסרה להם בפרשת בנות צלפחד.

והנה ז"ל הרמב"ם בירושת שררות, פ"א מה' מלכים ה"ז, כל השררות וכל המניין שבישראל ירושה לבנו וכו' מעמידין אותו במקום אביו וכו', עכ"ל, ונראה פשוט דכל הא דשנינו דירושת הבן הוא שהוא עומד תחת אביו, לא שייך בירושת שררות, דאין השררה בכלל נכסי האב, שיכנס בנו תחתיו, רק שמוריש לבנו זכות שיעמידוהו באותה השררה, וכלשון הרמב"ם דמעמידין את הבן במקום אביו, אבל אי"ז נעשה ממילא מכח היות הבן עומד תחת אביו, ובזה שאני ירושת שררות משאר ירושה, שאין הבן אצלה אלא כירושת שאר קרובים.

אשר לפי"ז נראה בס"ד, דאחר שנאמר להם שירשו בנות צלפחד את אביהן, ונתחדש דין ירושת קרובים, מלבד ירושת הבן מכח מה שהוא עומד תחת אביו, אמר משה הגיע השעה שאתבע צרכי, שירשו בני את גדולתי, וכלשון המדרש, אם הבנות יורשות בדין הוא שירשו בני את כבודי, והיינו משום דמצד ירושת הבן מכח שהוא עומד תחת אביו, אין זה מועיל לירושת שררות, שאין זה אלא זכות שיעמידוהו במקום אביו כמשנ"ת, ורק מצד ירושת קרובים שנאמרה להם בירושת בנות צלפחד, אמר משה בדין הוא שירשו בני את כבודי.

קטול הרי הביטוי להלכה זו נעשית ע"י המורה, שהרי אין הוראה על ההריגה רק דין להקנאים כמשנ"ת, והעושה על פיו הרי הוא כשולחו שלו על דבריו.

ואשר לפי"ז יתבאר לן הא דהוצרך פינחס ליחסו לכהונה אחר שהרג את זמרי, דהן אמנם מילתא דפשיטא הוא דשליח בי"ד להרוג מי שנתחייב מיתה, לא יחשב הורג נפש ליפסל משום כן לישא כפיו, שאינו אלא מקיים את דין הנידון ליהרג, ואין להחשיב ידיו מלאות דמים, אולם חלוק הוא הקנאי ההורג מתוך שחם לבבו לקנא קנאת אלוקיו, שזהו ההיתר להרוג בועל ארמית, דרק לקנאין שרי לפגוע, להכי חשיב ההריגה שלו מתוך רצונו ודעתו, והוצרך ליחסו לכהונה שלא יפסל לישא כפיו משום ידיכם דמים מלאו.

ו ירושת גדולתו של משה רבינו.

יפקד ה' אלקי הרוחת לכל בשר איש על העדה (כז, טז)

וברש"י, כיון ששמע משה שאמר לו המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו, אמר הגיע שעה שאתבע צרכי, שירשו בני את גדולתי, אמר לו הקב"ה, לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע ליטול שכר שימושו שלא מש מתוך האהל וכו'.

וכך לשון המדרש (במ"ר פכ"א יד), מה ראה לבקש הדבר הזה אחר סדר נחלות, אלא כיון שירשו בנות צלפחד אביהן, אמר משה הרי השעה שאתבע בה צרכי, אם הבנות יורשות, בדין הוא שירשו בני את כבודי וכו', ע"כ.

והנה מבואר שאע"פ שידע משה שירשין הבנים, אכתי מחמת כן לא הוה בדין שירשו בניו, ורק כיון שהבנות יורשות הוא שסבר שישנו מקום לבקשה זו, [ויעוי' סוגיא דב"ב קיט, ב דירושת הבן הוה פשיטא להו מקודם, עיי"ש רשב"ם ד"ה אילו היה לו בן ובתוס' ד"ה אילון], וצ"ע טובא, כיון שדברי משה על בניו היו, הרי אין הדבר תלוי כלל בירושת הבנות, וכיון דיש ירושת הבן הרי היה בדין שיטלו בניו גדולתו, ומה ענין בניו של משה לירש גדולתו לירושת הבנות. [כן הקשה ג"א].

והנה בקוב"ש (ח"ב סי' יב) כ' דבירושת הבן יש שני דינים, א, שהוא זוכה בנכסים כשאר היורשים, ב, שהבן קם תחת אביו ועומד תחתיו, וזה אינו אלא

עכ"ל, וכ"ה בזבחים יט, א (ד"ה ישראל במעמדן) ובמגילה ג, א, וצ"ל דבמתני' עיקר הדרשא אסיפא דקרא סמיר, וכדאיתא להדיא בספרי. וכ"ה בכמה ראשונים בסוגיא. וכן מצאתי הגירסא במתני' במהדו' פיהמ"ש להרמב"ם הנדמ"ח. (ועי' מהר"ץ חיות מגילה ג, א).

והנה איתא שם כז, א אמר רב יהודה אמר שמואל כהנים לויים וישראלים מעכבין את הקרבן. ופירש"י, אם אין מעמד מכולן בירושלים, כדתנן על כל משמר היו מעמד בירושלים של כהנים לויים וישראלים, כיון דכולהו בעלים, בעינן דליהו כולהו על גבי עבודה.

ומצינו להראשונים דנחלקו אי הוי דין המעמד לעיכובא כלישנא דרב יהודה, הרא"ש בשיטמ"ק ערכין יא, א עה"ג כ' וז"ל, הא דקאמר מעכבין היינו שצריך לעשות כן מן התורה, אבל כפרה לא מיעכבי, וכן מסתבר דישראל לא מעכבי כפרה, דתשמרו להקריב לי כתיב, וצריכין שיעמדו ישראל על קרבנם, אבל אי ליתנהו שם לא מעכבי כפרה, עכ"ל, (וביאור דבריו מש"כ להוכיח ממשמעות הדרשא, היינו דפי' דהוי ענין נוסף על ההקרבה שיהא גם עמידת ישראל).

וכשיטת הרא"ש דאין המעמד מעכב, כ"כ הרשב"א והריטב"א מגילה ג, א דמעמד אינו מעכב את הקרבן. ועי' מאירי תענית שם בשם גדולי המפרשים דפי' דהכונה דמעכבין את הקרבת הקרבן, וממתינין להם עד שיבאו, אבל אין הקרבן פסול בלא המעמד. ובשפ"א (תענית שם) כ' להוכיח בדעת הרמב"ם שלא הביא שיהא מעמד פוסל את הקרבן, דע"כ ס"ל דאי"ז לעיכובא, וא"כ מעכבין פירושו דמתעכבין מלהקריב עד שיתאספו כל אלה.

אולם האחרונים (עי' אפיקי ים ח"ב סי' ז ושו"ת תורת מרדכי סי' א) הביאו דעת מהר"ם מרוטנבורג (ח"ב סי' קט) דנקט בפשיטות דמעמד מעכב את הקרבן, ואף בדיעבד לא יצא, [וראה להלן לשונן], וכדבריו ממש כ"כ באור זרוע (ה' תפלה קיד) ובשו"ת מהרי"ל (סי' פז).

ב) ונראה בעזה"י בביאור פלוגתתם אי מעמד מעכב בהקרבן או לא, דנחלקו בעיקר דין המעמד, דהנה דעת מהר"ם מרוטנבורג ואור זרוע ומהרי"ל נתפרשה בדבריהם בענין שליח ציבור שאינו רצוי להציבור, וכ' כולם בסגנון אחד להוכיח מדין מעמדות, וז"ל (שו"ת מהרי"ל סי' פז), תדע דהא ישראל שהפריש קרבן חובתו ובא הכהן והקריבו

ושו"ר להכלי חמדה בפרשתן (עמ' קיג, ב) שעמד לתמוה כן בד' המדרש מה ענין תביעת משה לירושת בניו הזכרים להא דבנות צלפחד יורשות. וכ' ליישב בהקדם דקדוק המקרא "איש כי ימות וכן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו" דיש להתפלא מה דירושת הבן לא נזכר כלל, רק בלשון ואם אין לו בן, אבל זה שהבן יורש אינו מפורש. וכ' דיש הבדל בין בן לבת, דנפש האב ונפש הבן אחת היא, ואי"ז בגדר ירושה כלל, שאי"ז קירבה אלא עצם אחד, אבל הבת אצל אביה אינה אלא כמו שאר קרובים, רק שהיא הקרובה ביותר, ולכן בת במקום בן אינה יורשת כיון דאיכא בן ל"צ תורת ירושה כלל, כיון דהוא עצם אחד, ואין הבת יורשת דיש לה רק קרובה. עיי"ש. [והיינו כמבואר בד' האחרונים הנ"ל].

ובזה פירש הא דעבד עברי עובד את הבן ולא את הבת, כדאיתא בקידושין יז, ב, דע"ע אינו בכלל נחלה ולא יורשין אותו, אבל אצל הבן הוא בכלל ועבדך.

ועפ"ז כ' ליישב דבני משה שלא נתגיירו במתן תורה עם כל ישראל, לא נשאר עצמם עם אביהם, והוצרכו לירושת קרובה, עיי"ש.

ז) עמידה על הקרבן בהקרבתו.

צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי (כח, ב) וברש"י, תשמרו, שיהיו כהנים לויים וישראל עומדין על גביו (ספרי) מכאן למדו ותקנו מעמדות.

א) תנן תענית כו, א אלו הן מעמדות לפי שנאמר צו את בני ישראל את קרבני לחמי וכי היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו התקינו נביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות על כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלים של כהנים של לויים ושל ישראלים וכו'.

וברש"י, לפי שנאמר צו את בני ישראל וגו', שהתמיד בא מן השקלים של כל ישראל, וכי אפשר שיהיו כל ישראל עומדים על קרבנו, ומינו מעמדות להיות במקומם.

[והנה רש"י עה"ת כאן אייתי לה אקרא דתשמרו, וכן ביומא לז, ב (ד"ה אנשי מעמד) הביא רש"י וז"ל, ישראל העומדים בשליחות הציבור על הקרבן שנא' תשמרו להקריב לי, מצוה שיהיו משמרים ועומדים על קרבנם, הכי דריש לה בספרי ובמסכת תענית,

כל מי שהיה מאנשי אותו המעמד קרוב לירושלים עולה לירושלים, והיה מצוי במקדש בשעת הקרבת הקרבן עם הכהנים והלוים שבאותו משמר, ומי שהיה רחוק מירושלים היו מתכנסים בבתי כנסיות בעריהם ומתפללין וקוראין כמו שהזכיר וכו', עכ"ל. ומבואר בדבריו דכל עיקר דין המעמד היה לתפילה, בין אלו שהיה בירושלים והיו במקדש בשעת ההקרבה, ובין אלו שנתכנסו בעריהם בבתי כנסיות. וכן מבואר בדבריו פ"ו מכלי המקדש ה"ב בתקנת הנביאים על המעמדות בקרבנות הציבור, שיבררו מישראל כשרים ויראי חטא, שהם יהיו שלוחי כל ישראל, והיינו דמשום דענין המעמד הוא התפילה, על כן הוצרכו לזה כשרים ויראי חטא. (וכן מבואר ומדוקדק עוד בשיטתו וכדלהלן).

וכן מבואר דעת הרמב"ם בערוך השולחן (העתידי ה' כלי המקדש סי' כו סעיף ז) בהא דכל הרמב"ם בפיהמ"ש דאנשי המעמד שבירושלים נכנסו למקדש, [נפיה הערוה"ש דהיינו להר הבית, דודאי לא הותרו ליכנס בעזרה עיי"ש, ואמנם בפ"ו מכלי המקדש משמע דקיום העמידה בעזרה, ועי'], וכו' וז"ל, זה אינו מבואר בגמ' שהיו עולים להר הבית, ורבינו מסברא קאמר לה, דכל מה שהיו יכולים להיות קרובים אל הקרבן יותר טוב, ועוד דבמקדש התפילה יותר מקובלת כמו שאמר שלמה בתפילתו וכו', עכ"ל. והיינו דדין המעמד עניינו תפילה ע"ג הקרבן.

והנה לדבריו דענין המעמד הוא לתפילה על קבלת הקרבן, הרי מסתברא מילתא דלאו לעיכובא הוא, ואי"ז אלא תוספת על עיקר מצות הקרבנות, אבל בדיעבד אין מעכב הקרבן. והרי כן דייק בשפ"א בשיטת הרמב"ם שלא הביא אלא חסרון מעמד פוסל את הקרבן, דע"כ ס"ל דאי"ז לעיכובא בדיעבד.

וכן יל"פ דעת הראשונים, הרשב"א הריטב"א והרא"ש שכ' דמעמד אינו מעכב את הקרבן, דהיינו דפירשו דמצות מעמד עניינה תפילה ע"ג הקרבן. וקצת יש לדייק כן בלשון הרא"ש שכ' בדבריו דהוי למצוה אבל "כפרה" לא מעכבי, והמשמעות דענין המעמד שייך להכפרה, ולא לעצם הבאת הקרבן, והיינו דענין התפילה הוי מעלה ומצוה דשייכא להכפרה דהקרבן, אבל לדעת מהר"ם מרוטנבורג ודעימיה דפי' עניינו משום הבאת הקרבן על ידי הבעלים, אי"ז מענין הכפרה, אלא לצאת ידי עיקר חובתו בהבאת הקרבן.

ובעל הקרבן אינו חפץ בו שיקריב את קרבנו, וכי ס"ד שנתכפר לו, והא מסיקנא דה"ק מאי טעמא תקנו מעמדות, לפי שנאמר צו את בני ישראל וגו' את קרבני לחמי, האיך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו, התקינו נביאים הראשונים כ"ד משמרות, הא למדת אפילו הם חפצים אפ"ה אינן יוצאים ידי חובתן, אלא א"כ עומדים על גבם, וכ"ש היכא שאין חפץ בהקרבתם דלא נפקי ידי חובתן. עכ"ל.

הנה מבוארת דעתם דדין המעמד שצריך שיעמוד בעל הקרבן על קרבנו, עניינו הוא מדין הבאת הקרבן ע"י הבעלים, דכל שאינו עומד על גביו הוי חסרון בעצם הבאת הקרבן, וזהו שכל להוציא מדין זה דבעינן שיעמוד הבעלים בההקרבה, דכ"ש היכא שבא הכהן והקריב ובעל הקרבן אינו חפץ בהקרבתו, דלא יצא הבעלים יד"ח. והיינו משום דאי אפילו עמידתם בעינן, כ"ש דדעתם ורצונם בעינן, ואל"ה הוי חסרון בהבאת הקרבן על ידם, ולא נפקי בה יד"ח.

וכן מדוקדק עוד בלשון הראשונים הנז' שהביאו דין זה כ' "אינן יוצאים יד"ח א"כ עומדים על גבם" היינו על גבם של הכהנים בהקרבתם, שלא כ' על גביו היינו של הקרבן. והיינו דעניינו העמידה ע"ג הכהן בההקרבה, וכמשנ"ת.

וכן מבואר דעת בעל העיטור שהביא הטור ה' מילה (סי' רסה) וז"ל, מנהג שאבי הבן עומד על המוהל להודיעו שהוא שלוחו, כדאמרינן לגבי קרבן אפשר שיהא קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו, עכ"ל, [ובביאור הגר"א סק"מ כ' עלה, שהמילה הוא דוגמת קרבן כמ"ש במדרש פ' אמור פכ"ז]. ומבואר דהוא מדיני ההבאה ע"י הבעלים, דלפי שאינו מקריב הקרבן בעצמו, יש לו לעמוד על המקריב להודיעו שהוא שלוחו.

והנה לשיטתם דהוי דין בעיקר הבאת הקרבן על ידי הבעלים, דכל שאינו עומד על גבי הקרבנות, הוי חסרון בההבאה, מתבאר היטב מה דנקטו דהוי דין זה לעיכובא, וכל שלא עמד ע"ג לא יצאו הבעלים ידי חובתן.

(ג) אולם הנה הרמב"ם בפיהמ"ש (תענית פ"ד שם) פי' דין המעמד וז"ל, אנשי מעמד הם שלוחי ישראל כולם, וכונתם ודעתם נתונה להתעסקות בעבודה ותפילה, ואינם עוסקים בעסקי עצמם, והרהורם ומחשבתם יהיו בקרבנות, וכשיהיה מגיע זמן מעמד,

פז, ב (ד"ה ובמעמדות) שסדר המעמדות היה דוקא אצל אלו המתכנסין בעריהם.

ונראה בס"ד ביאור שיטתם, דהנה דעת הרמב"ם דסדר המעמדות היה בין להעומדים בירושלים ובין לאלו שבעריהם, מבוארת היטב לשיטתו דכל מצות המעמד עניינו תפילה עם הקרבנות, וא"כ הרי אף אלו שבירושלים עליהם לעשות כסדר הזה, של תפילה ותענית וקריאה בתורה, שזה עיקר מצות המעמד.

אכן בדעת רש"י י"ל דפי' דעיקר דין המעמד הוא לעמוד ע"ג הקרבת הקרבן משום עצם הבאתו על ידי הבעלים, ולא רק ענין תפילה וריצוי, וכן נראה בדבריו בפי' הגמ' (כז, א) דאמרי' כהנים לויים וישראלים מעכבין את הקרבן, וז"ל, אם אין מעמד בירושלים כדתן על כל משמר היה מעמד בירושלים של כהנים לויים וישראלים, כיון דכולהו בעלים בעינן דליהו כולהו על גבי עבודה, עכ"ל. והמשמעות דזה עיקר הדין, שתהא עמידת הבעלים על גבי עבודה, וזהו שדקדק דאלו המעכבין היינו אנשי המעמד שבירושלים, והיינו לפי שהם עמידתם היתה לקיום עיקר הדין מעמד, [ובפשטות נראה דנקט דמעכבין היינו דהוי לעיכובא, ולא רק שמתעכבין עבורם, וכמשנ"ת דעת מהר"ם מרוטבורג ודעימיה, ועיין], אכן סדר המעמדות דתפילה ותענית וקריאת התורה, אינו מעיקר דין המעמד לעמוד ע"ג הקרבן.

וא"כ, הא שפיר י"ל דלא נאמר סדר המעמדות דתפילה ותענית וקריאת התורה, רק לאלו המתאספין בבתי כנסיות שבעריהם, אולם אלו שבירושלים בעמידתם על הקרבן גרידא נתקיים דין המעמד שיהיו הבעלים עומדים ע"ג הקרבן בהקרבתו, ולא תיקנו סדר המעמדות רק לאלו המתכנסין בעריהם, ומעמד זה בעריהם ודאי אין מעכב את הקרבן, ועניינו כדפירש"י במתני' וז"ל, והשאר מתכנסין בעריהם ומתפללין על קרבן אחיהם שיתקבל ברצון.

(ה) והנה הרמב"ם פ"ו מכה"מ כ' שתקנו נביאים הראשונים שיבררו מישראל לעמוד על הקרבנות, שיהיו שלוחי כל ישראל לעמוד על הקרבנות, ובליקוטי הלכות (תענית רפ"ד עין משפט אות א) עמד בזה דבדעת הרמב"ם משמע דהחילוק לכ"ד מעמדות היו מאותם שנבררו מישראל כשרים ויראי חטא, וכ' דבד' רש"י שכ' במתני' וז"ל, שישראל נחלקו לכ"ד מעמדות, עכ"ל, משמע דכל ישראל נחלקו לכ"ד משמרות, ולא שנתבררו איזה מישראל.

ויש להוסיף בזה מה ששמעתי משמיה דמרן הגרי"ז זצ"ל לפרש ד' הרמב"ם פ"ז מבית הבחירה הי"ט, וז"ל, עזרת הכהנים מקודשת ממנה שאין ישראל נכנסים לשם אלא בשעת צרכיהם, לסמיכה "ולכפרה" ולשחיטה, עכ"ל, [והוא נוסח הדפוסים ובמהדו' רש"פ הושמט תיבת "ולכפרה" עפי"ד מהר"י קורקוס שכ' דנראה שהוא טעות], וביאר מן הגרי"ז דלכפרה היינו העמידה על הקרבן. והדברים מתאימים למשנ"ת בשי' הרמב"ם דדין העמידה הוא לתפילה ולרצוי כפרת הקרבן.

(ד) והנה הרמב"ם פ"ו מכה"מ שם כ' וז"ל, אי אפשר שיהא קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו וכו' לפיכך תקנו נביאים הראשונים שיבררו מישראל כשרים ויראי חטא שיהיו שלוחי כל ישראל לעמד על הקרבנות והם הנקראים אנשי מעמד, וחלקו אותם עשרים וארבעה מעמדות וכו'. בכל שבת ושבת מתקבצין אנשי מעמד של אותה שבת, מי שהיה מהן בירושלים או קרוב לה, נכנסין למקדש וכו' והרחוקים שבאותו מעמד וכו' הן מתקבצין לבית הכנסת שבמקומן. ומה הן עושין אלו המתקבצין בין בירושלים בין בבתי כנסיות מתענין וכו' מתפללין ארבע תפילות וכו' וקוראין בספר תורה וכו', וקיבוצן לכל תפלה מארבע תפלות אלו ועמידתן שם לתפלה ולתחינה ולבקשה ולקרות בתורה נקרא מעמד. עכ"ל.

הנה מפורש בד' הרמב"ם דתקנת מעמדות המבוארת בסוגיא דתענית שהיו מתענין וקוראין בתורה וכו', היתה על כל אנשי אותו המעמד, בין אלו שבירושלים ובין אלו שנתכנסו בבית הכנסת בעריהם.

אמנם רש"י במתני' כו, א פי' וז"ל, ועל כל משמר היה מעמד בירושלים שקבועין ועומדין בעיר ועומדין על קרבן אחיהם, ולבד אלו הדרים בירושלים היו מעמדות בכל עיר, שישראל נחלקו לכ"ד מעמדות כנגד ארבעה ועשרים משמרות, וכו', ומכל המעמדות היו קבועין בירושלים לעמוד על קרבן אחיהם, והשאר היו מתכנסין לעריהם, ומתפללין על קרבן אחיהם שיתקבל ברצון ומתענין ומוציאין ספר תורה ביום תעניתם. עכ"ל. והיינו דפי' דכל סדר המעמדות שנתפרש בתענית שם, אינו אלא לאנשי המעמד המתכנסים בבתי כנסיות שבעריהם, אבל אלו הקבועין בירושלים, לא היו עושין כסדר הזה, רק היו עומדים על הקרבנות. וכן מבואר בפירושו יומא

תנינא], וז"ל, לפיכך הוצרכנו למעמדות להיות עומדים על הקרבן, ואלו בקרבנות יחיד לא הוצרכה, שאם בחטאת ואשם הרי טעון סמיכה ויודוי, ואם בעולות ושלמים אע"פ שאין טעונות ויודוי, סמיכה מיהא טעונות אלא לא הוצרכה אלא לקרבנות צבור שאין בו סמיכה שמ"מ צריך שיעמדו שם זקנים לשם כל הצבור, עכ"ל. [וברמב"ם ריש פ"י מכלי המקדש, ז"ל, אי אפשר שיהא קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו, וקרבנות ציבור הן קרבן של כל ישראל, ואי אפשר שיהיו ישראל כולם עומדים בעזרה בשעת קרבן לפיכך תקנו וכו', עכ"ל, והיינו דבקרבת יחיד בלאו האי תקנתא יש את קיום העמידה על גביו. ועי' גב"א מש"כ בדין מעמד בשאר קרבנות חוץ מן התמיד].

(ועי' או"ש פ"ו מכלי המקדש ה"א דאייתי קרא דיחזקאל (פ' מו) ובא הנשיא וגו' ועמד על מזוזת השער ועשו הכהנים את עלתו ואת שלמיו וגו', דהיינו לקיום עמידה על קרבנו. והיינו בקרבן יחיד. ועי' מלאכת שלמה שהביא מרש"י מהדו' תניינא דמקור לדין מעמד על הקרבן מקרא דקאמר בלעם לבלק התייצב כה על עולותיך, וכ"פ הנצי"ב בהעמק דבר שם (עי' לעיל פ' בלק משנ"ת בזה), והיינו קרבן יחיד).

והנה נמצינו פלוגתת האחרונים בחייבי קנין לכפרתו, דלהתו"ט בעי' עמידה על גביהם, ומהני גם לזה תקנת מעמדות, ולא דוקא לקרבנות ציבור. ובתוס' חדשים מבואר דפליג עליה בתרתי, חדא, דבקרבת מחוסרי כפרה לא בעינן עמידה על גבם, דכיון דאין צריכין דעת בעלים כ"ש שאי"צ להיות שם. ועוד, דתקנת המעמדות י"ל דלא מהניא אלא לקרבנות ציבור, לפי שאנשי המעמד מקצת בעלים הם, ומשא"כ בקרבנות יחיד, ועוד, דא"כ יהיו צריכין אנשי מעמד לעמוד כל היום בביהמ"ק בשביל קרבנות יחידים, ובמשנה ורמב"ם מבואר שלא עמדו כל היום.

ונראה דנידון דבריהם מתלי תלי בפלוגתת הראשונים ביסוד דין מעמד ע"ג הקרבן. דהנה להתבאר בשי' הרמב"ם דמצות מעמד עניינה הוא תפילה על הקרבן, א"כ הרי אין לחלק בין קרבנות מחוסרי כפרה לשאר קרבנות, דמה בכך דלא בעינן דעתם להקריבה, מ"מ ענין התפילה על הקרבן במקומו קאי. וגם לענין הבעלות בהקרבן, שפיר י"ל דתהני עמידת אנשי מעמד, עכ"פ בדיעבד. ונראה דכן נקט התו"ט כשי' הרמב"ם, וכמו שהביא

והביאור בזה נראה דלשיטתייהו אזלי, דלדעת הרמב"ם דעיקר מצות המעמד עניינו לתפילה על הקרבנות, ולא קיום דין בהבאת הבעלים, א"כ אין מקום להעמיד מכל ישראל בכ"ד המעמדות, אלא יש לברור מהם כשרים ויראי חטא, שתהא כונתם ודעתם נתונה רק להתעסקות בעבודה ותפילה ולא בעסקי עצמם, והרהורם ומחשבתם יהיו בקרבנות, כמש"כ בפייהמ"ש.

אכן להתבאר בשיטת רש"י דס"ל דהוי דין בעיקר הבאת הקרבן על ידי הבעלים, [וגם בפירושו במתני' תלי לה בהא דהתמיד בא מן השקלים של כל ישראל, ע"כ יש לכולם לעמוד עליו], א"כ הרי יש להעמיד מכל ישראל שהם הבעלים לעמוד על הקרבנות, וזהו שחילקום לישראל לכ"ד מעמדות.

(והנה בתוס' יו"ט סופ"ז דמס' שקלים כ' ז"ל, ועל הקינין הפסולות, פי' הר"ב המחויבים קנין מביאים כו' והולכין להן כו', וצריך לומר דתקנת נביאים ראשונים במעמדות קאי נמי אקרבנות יחיד כגון הקינין, דאל"ה היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו כדתנן כל זה במשנה ב' פרק ד' דתענית.

ובתוס' חדשים כ' ע"ד התו"ט ז"ל, ול"נ דאי"צ לזה, דאיתא בנדרים דף לח ע"ב אר"י הכל צריכין דעת, חוץ ממחוסרי כפרה שאין צריכין דעת בעלים שהרי אדם מביא קרבן על בניו ובנותיו הקטנים ומאכילן בזבחים עכ"ל, וכ"פ הרמב"ם בפ"א מה' מחוסרי כפרה, א"כ אם מקריבין בלא דעתם, מכ"ש שאי"צ להיות שם, וכן צ"ל ג"כ על הא דאיתא בפ"ג דגיטין משנה ג' השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותו כו', וגם קשה שהתו"ט מדמה למעמדות, שאני התם שהיה לכל ישראל חלק בהם, שפיר י"ל מקצת בעלים ככל בעלים ומשא"כ כאן, וע"ק א"כ אנשי מעמד היו צריכין לעמוד כל היום בבית המקדש בשביל קרבנות יחידים, ואין נראה כן ממשנה ד' פ"ד דתענית עיי"ש, וז"ל מל' הרמב"ם בחיבורו והביאו התו"ט שם, קיבוצן לכל תפלה מד' תפלות כו' נקרא מעמד, ע"כ, משמע שלא היו עומדים שם כל היום. עכ"ל.

והנה הא דנקט התו"ט בפשיטות דבקרבת יחיד נמי בעינן מעמד על גביו, כן מפורש בסוטה ח, א גבי יולדת וזבים וזבות, [ובהגהות חשק שלמה העיר מזה ע"ד התוס' חדשים], ומה דנתאמרה הלכה זו בהדיא רק בקרבנות ציבור, הדבר מתבאר בד' המאירי [וכ"ה במלאכת שלמה בשם רש"י מהדו'

שבת הבאה, הא כיון דאפשר מערב שבת וקיי"ל כר"ע דכל היכא דאפשר מער"ש אינו דוחה את השבת, ועל כרחך ליתא בתשלומין לשבת הבאה, ומה בעי דרשא לזה. וביותר, דמהא גופא שדוחה הקרבן עצמו את השבת, הרי זו ראייה דע"כ ליתא בתשלומין, דאם היה אפשר בתשלומין לא היה דוחה שבת, כמו בחגיגה דאין דוחה שבת [כמו שהאריך בזה בטו"א ריש חגיגה], א"כ מהיכ"ת שיקרבו בשבת הבאה.

ועוד הק', דהנה לקמן אקרא "זאת עלת חדש בחדשו" (שם יד) כ' רש"י וז"ל, שאם עבר יומו בטל קרבנו, ושוב אין לו תשלומין, עכ"ל, ולא כ' הכא דמיעוטא הוא דלא נימא שיקריב בחדש הבא, ובאמת בספרי נקט גם בזה כהך דשבת, וז"ל הספרי, ולא עולת חודש בחודש אחר, הרי שלא הקריב בחודש זה, שמעני יקריב בחודש אחר, תלמוד לומר זאת עולת חודש בחדשו, מגיד שאם עבר בטל קרבנו, ע"כ, אכן רש"י שלא העתיק לשון הספרי לענין ר"ח, ופי' הדרשא שאין לה תשלומין כלל, צ"ע אמאי בשבת העתיק לשון הספרי דסד"א שיהא קרב לשבת הבאה, [דבאמת הלא מוכח כן מהא גופא דדוחה שבת כמשנ"ת]. וצ"ע.

והנה בשפת"ח הק', דגבי יו"ט אמאי לא כ' רש"י שאין מביאין עולת יום טוב ביום טוב אחר, ותי' דלהא לא בעי דרשא דפשיטא דלא יקריבו, כיון דיום טוב זה שם בפני עצמו וזה שם בפני עצמו, עכ"ד, וראיתי להעיר דהנה לכאו' אתי לאפוקי אף תשלומין לרגל זה בשנה הבאה, וא"כ מאי שנא שבת, ואמאי לא נימא דשבת זו בפני עצמה וזו בפני עצמה.

ובאמת בעיקר הך ילפותא לעולת שבת דכיון שעבר יומו בטל קרבנו, עמדו בזה דיל"ע, דהא דינא הוא בכל הקרבנות דאי עבר זמן בטל קרבנו, וכדתנן בתמורה (יד, א) דקרבנות הציבור אין חייבין באחריותן, ופירש"י (ד"ה קרבנות היחיד) קרבנות ציבור שיש להן זמן אם עבר זמנם בטל קרבנו כדמפרש בגמ', [ושם בגמ' יליף לה מקרא "דבר יום ביומו" מלמד שאם עבר היום ולא הביא אינו חייב באחריותן], וא"כ צ"ע למאי בעינן הכא בעולת שבת לומר דאם לא הביא בשבת זו שוב אינו יכול להביא לשבת אחרת.

ואשר נראה בזה בעזה"י, דהנה יש להתבונן במה דחלוק מוסף שבת משאר מוספין, דר"ח וימים טובים, דהמוספין כולן באים ז' כבשים ויותר, ובהם פר ואיל ושעיר לחטאת, וכמה עשרונים, ואילו מוסף

בתענית פ"ד מ"ד לשון הרמב"ם ה' כלי המקדש הנז"ל, קיבוצן לכל תפילה מן הד' תפילות ועמידתן שם לתפילה ולתחינה ולקרות בתורה נקרא מעמד. וזהו שפי' התו"ט בקינין דמחוסרי כפרה דבעי מעמד ומהני להו תקנת מעמדות, וכמשנ"ת.

ומה דהק' בתוס' חדשים, דא"כ דאף לקרבנות יחיד, יהיו אנשי מעמד צריכין לעמוד כל היום בבית המקדש, י"ל בזה, דהנה בעלמא ודאי יש על בעל הקרבן עצמו לעמוד על קרבנו, ואפשר דכשהיו מקריבין כשלא עמדו הבעלים שם, היו מכוונים להקריב בשעה שעמדו שם אנשי המעמד. ובלא"ה יש לדחוק, דלהמתבאר בדעת הרמב"ם דאין מצות המעמד לעיכובא, ועולה לכפרתו גם בלא עמידה על גביו, א"כ אה"נ דבשעה שאין אנשי מעמד במקדש לא נתקיים בו מצוה המעמד, ורק דעולה בדיעבד וכמשנ"ת.

אכן להמתבאר בדעת מהר"ם מרוטנבורג ודעימיה, דיסוד דין מעמד הוא משום הבאת הקרבן על ידי הבעלים, א"כ יש לדמות לזה הדין דבעינן דעת הבעלים בההקרבה, וכמו שדימו הראשונים עצמם דין מעמד להיכא דהקריב הכהן שלא מרצון הבעלים, וא"כ בקרבנות מחוסרי כפרה דלא בעינן דעת הבעלים, י"ל דמעמד נמי לא בעי. גם נפקא מינה, דכיון דהוי דין משום הבאת הקרבן על ידי הבעלים, א"כ יש לחלק דלא מהני שליחות למעמד אלא כשהשליח מקצת בעלים. והן אלו ד' התוס' חדשים, דבמחוסרי כפרה לא בעי' מעמד, ודיש לומר דבעי' בעלים במקצת והיינו דנקט דהוי דין משום הבאת הקרבן על ידי הבעלים, וכמשנ"ת. (ובעיקר ד' התו"ט והתו"ח עי' מש"כ בזה באפיקי ים ח"ב סי' ז ושו"ת תורת מרדכי סי' א).

ח) מוסף שבת.

וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים ושני עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו עולת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסכה (כח, ט-י)

וברש"י, עלת שבת בשבתו, ולא עולת שבת זו בשבת אחרת, הרי שלא הקריב בשבת זו, שומע אני יקריב שתיים לשבת הבאה, תלמוד לומר בשבתו, מגיד שאם עבר יומו בטל קרבנו. והוא מהספרי (פ' מ).

והק' הכלי חמדה, לכאו' צ"ע ממ"נ אי מהני תשלומין למוסף זה, הרי מהני התשלומין כל ימי השבוע וכמו בכל קרבן דאית ליה תשלומין, וא"כ מהיכ"ת דידחה

ולפמשנ"ת דקרבת מוסף שבת אינו אלא לכפול התמיד ואין שם קרבן מוסף עליו, י"ל דבאמת להס"ד דמהני תשלומין, לא יהני אלא בשבת דוקא, דמשום דאין שם מוסף שבת עליו, א"כ הבאת המוסף בשאר הימים לא תחשב תשלומין לקרבן המוסף, ורק בשבת שדינו לכפול בו התמיד אז ניתן להקרבת שם מוסף שבת, ושייך הס"ד דיהני התשלומין. אכן בר"ח דאית להקרבת שם מוסף ר"ח, אף אם יקרב בשאר ימים, הרי כאן תשלומין להמוסף ר"ח.

ולפי"ז יבואר היטב מש"כ בשפת"ח דלענין יו"ט לא בעי דרשא שאין מביאין עולת יו"ט ביו"ט אחר כיון דשם יום טוב זה בפנ"ע. והיינו דגבי שבת שאין להקרבת מוסף שם לגופו, רק כפל התמיד הוא, ליכא למימר שבת זו בפני עצמה וזו בפני עצמה, ובעי דרשא דליכא תשלומין, ומשא"כ מוסף דיו"ט דאית ליה שם מוסף בגופו, אמרינן דשם יו"ט זה בפנ"ע וזה בפנ"ע.

ומעתה שפיר בעינן להך דרשא, ולא אתיא בכלל הא דתנן בתמורה דקרבת ציבור שיש להם זמן אם עבר זמנם בטל קרבן, שהרי אין קרבן זה נחשב שיש לו זמן, לפי שאין לו שם משום עצמו קרבן מוסף, רק שהוא כפל התמיד שבכל יום, וא"כ לאו בכלל "דבר יום ביומו" שאם עבר יום שלו שלא יקרב, ולהא בעינן דרשא דעולת שבת בשבתו שלא יקרב לשבת הבאה.

והנה בזבחים צ, ב איבעא להו תדיר ומקודש איזה מהם קודם, תדיר קודם משום דתדיר או דלמא מקודש קדים דקדיש, ת"ש תמידין קודמין למוספין, ואף על גב דמוספין קדישי, ומשני, אטו שבת למוספין אהני לתמידין לא אהני, ת"ש מוספי שבת קודמין למוספי ר"ח, אטו ר"ח למוספין דידיה אהני למוספי שבת לא אהני, ת"ש מוספי ר"ח קודמין למוספי ר"ה אע"ג דר"ה קדשה, אטו ר"ה למוספי דידיה אהני למוספי ר"ח לא אהני, ע"כ, ובתוס' (ד"ה ת"ש) כ' וז"ל, בכל הני תא שמע צריך טעם מאי קס"ד מאחר דכבר שני אטו שבת למוספין אהני לתמידין לא אהני, עכ"ל.

ועפמשנ"ת נראה ליתן טעם בזה, דאף אחר דמשני דמהני קדושת שבת להתמיד כמו להמוסף, אכתי איכא למיפרך דמוסף ר"ח ור"ה שאני, די"ל דדוקא גבי מוסף שבת שאין שם קרבן מוסף עליו, ורק כפל התמיד הוא, להכי אין להקדימו לתמיד משום קדושתו, דהשבת אהני הן להמוסף והן לקרבנות

שבת שני כבשים ועשרון אחד לכ"א, ואינו אלא כעולת התמיד שהיא שני כבשים, א' בבקר וא' בין הערבים ועשרון לכ"א. [ועי' משמה"ל זבחים (סי' קכ) מה שהקשו למרן הגרי"ז זצ"ל דמהו הדין תמידין קודמין למוספין, הא כיון דשיון הם, במה יוודע איפה מהו לתמיד ומהו למוסף, עיי"ש]. והנראה מבואר מכ"ז, דמוסף שבת אינו אלא לכפול את התמיד, והוי רק הוספה על התמיד, אבל אין שם מוסף שבת על הקרבן, וכן מדוקדק בתרגום יב"ע שעה"פ "עולת שבת בשבתו על עולת התמיד" כ' "עולת שבתא וגו' ומתוספא' על עולת תדירא" ואילו בשאר המוספין כ' רק "על עולת תדירא", [וכבר דקדקו כן].

והראוני שכ"כ בס' משאת המלך (כאן) ומנחת אברהם (מנחות מט, א עיי"ש) וכו' לדייק כן ברמב"ם ברמזים ריש הל' תמידין ומוספין מצוה ח, וז"ל, להוסיף שני כבשים עולות בשבת. ואילו בשאר מוספין כ', מוסף ראשי חודשים, מוסף הפסח וכו', ומשמע דאין שם מסוים לקבן מוסף שבת, אלא מצותו להוסיף עוד ב' כבשים לב' הכבשים דתמיד. [אכן כ' דיש לדחות דמש"כ אח"כ בשאר רגלים מוסף ר"ח וכו' הוא המשך למש"כ בשבת להוסיף ב' תמידין]. ויעוי' עוד רמב"ם פ"ד מתמידין ומוספין ה"ט, שהזכיר מוסף שבת בתוך סדר הפייסות שבכל יום על התמיד של שחר, ולא נזכר עוד כשאר המוספין שנסדרו לעצמן בפרקים שאח"כ.

עוד הביאו בזה, דבדעת זקנים מבעלי התוס' הביא ממדרש שוחר טוב, וז"ל, לכל המוספין לא תמצא מוסף מועט כשבת, ועל דבר זה קראה שבת תגר לפני הקב"ה, אמר לה הקב"ה הנה שזהו קרבן מוסף הראוי לך, לפי שכל מעשיך כפולים, שיר כפול שנאמר וכו' עונג כפול וכו' עונשו כפול וכו' לחם כפול וכו' לפיכך ראוי קרבן שלך להיות כפול, ע"כ, ומבואר גם בזה דכל ענינו ומהותו דמוסף שבת זהו כפל התמיד בלבד ותו לא. וכן הוא בנוסח ההשענות לשבת "קרבן שבת כפול עולה ומנחה".

ואשר לפי"ז נראה ביאור ד' רש"י, הא דדרשי' עולת שבת בשבתו ולא עולת שבת זו בשבת אחרת שלא יקריב שתים לשבת הבאה, והק' הכלי חמדה, דממ"נ אף להס"ד דאיכא תשלומין לקרבן מוסף שבת, איך יקריב לשבת הבאה הא כיון דאפשר בכל ימי השבוע הרי אינו דוחה שבת. ועוד, מה דרש"י לא העתיק דרשת הספרי לענין מוסף ר"ח שיקרב בר"ח הבא, ורק גבי שבת כ' שיקריב לשבת הבאה.

להם הבטחה שיתן להם ה' רחמים הגם שהטבע יוליד בהם האכזריות מקור הרחמים ישפיע בהם כח הרחמים מחדש לבטל כח האכזריות שנולד בהם מכה המעשה, עכת"ד.

והיינו שעל אף שפועלה זו של רציחה גורמת לאדם לחספוס בנשמה ולאכזריות, כאשר זה נעשה לצורך מצווה אדרבה בליבו יכנן יותר אהבה ורחמים לאחרים.

הצורך לפינחס בברכה בכדי שלא תיחשת נפשו ע"י ביקורת להיות מהמבקרים ועלולים לקלקל

עד"ז אפשר לבאר ענין ברית שלום, וברית כהונה, דהנה פינחס עשה פעולה של קנאות, ובמידה זו ייתכן והאדם יתחיל להיות שופט של אנשים, ולהביט על כל אדם באופן שלילי ולבקר אותו, ומי שאינו נוהג כשורה לראות בו כאדם פסול, שאינו שווה מאמץ להעלותו.

[ונכמו שלצערנו בדור זה רבו המטיפים על פרצות בדור, מאלו שעוסקים בקירוב אותן רחוקים או באלו שמנסים למצוא פתרונות לסייע למרוחקים, וד"ל].

ומאחר ופינחס כבר עשה מעשה קנאות, היה צורך לברכו שיידע להשתמש בתכונה זו בצורה טובה, וח"ו לא להרוס או לקלקל באחרים ע"י ביקורת. לכן התברך 'בברית שלום', שישכין שלום בין אדם לעצמו, ובין אדם לרעהו, ובין אדם לבורא יתברך.

מהות 'שלום' לירד למי שצריך סיוע ולהשלימו

הברכה המיוחדת שקיבל פינחס היא האצלה מהתכונה של הקב"ה שאחד משמותיו הוא 'שלום', ועל הקב"ה נאמר ביחס לישמעאל (בראשית כא פסוק יז) 'וישמע אלקים את קול הנער ויקרא מלאך אלקים אל הגר מן השמים ויאמר לה מה לך הגר אל תיראי כי שמע אלקים אל קול הנער באשר הוא שם'. הקב"ה ידו פשוטה לקבל שבים, 'באשר הוא שם', גם אדם ירוד, שרוצה לשוב ויש לו רגש לשוב בתשובה, הרי גם אם יתכן וזה לא יחזיק מעמד לזמן רב, הקב"ה שומע את 'קולו' לא את הדברים שהוא אומר או מקבל ע"ע, את 'הקול' את הרעד בדברים את מה שמורגש בדברים, את הרצון להיות קרוב לה', ודבר זה לא נמחק בכל מעשה רע ככל שאדם עושה, הרצון הטהור הזה לשוב לה'. וברגע שאדם מביע זאת הקב"ה יורד אליו, ואפילו מטה

התמיד, שהמוסף אף הוא בכלל התמיד, אולם שאר מוספין דשם קרבן מוסף היום עליהם, איכא למימר דקדושת היום תהני דוקא להו, ויוקדמו להתמיד.

"פניני פז" מהרה"ג ר' אברהם

זלצמן שליט"א

בעל מח"ס "אדני פז" על סוגיות

הש"ס.

פניני פז פרשת פינחס.

(ט) 'ברכת שלום' – היכולת לבקר אחרים ולסייעם להעלותם לשפר מעשיהם

במדבר פרק כה

(י) וידבר יקוק אל משה לאמר: (יא) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי: (יב) לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום: (יג) והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו וכפר על בני ישראל:

המבואר בתורה שהשכר שפינחס קיבל על קנאותו לה', היה ב דברים, 'ברית שלום' וברית כהונה, והנה המחנות של כהונה זה טהרה וקדושה, וזה אכן שייך למעשהו, שהיה מתוך אש קודש, ולכן זכה לכך. אכן מה שייך עניין ברית שלום.

ואפשר לפרש בזה, ושמו יתבאר בזה עוד הסבר בטעם של ברית כהונה. דהנה כתב האור החיים על הפסוק האמור בעיר הנדחת שהיו צריכים להרוג את כל יושביה, וכתב שם 'זנתן לך רחמים ורחמך' [דברים יג יט]. וכתב ע"ז האור החיים 'כוונת מאמר זה כאן לפי שצוה על עיר הנדחת שיהרגו כל העיר לפי חרב ואפילו בהמתם מעשה הזה יוליד טבע האכזריות בלב האדם וכו' והבחינה עצמה תהיה נשרשת ברוצחי עיר הנדחת לזה אמר

כך. הדברים האלו דקים כ"כ, ובלא ברכה מיוחדת וסייעתא דשמיא גדולה, בלתי אפשרי שלא להיכשל בכך, ולכן קיבל זאת פינחס כמתנה מן השמים.

ברכת כהונה = היכולת להיות מי שיקשיב ועוזר למי

שצריך עזרה ברוחניות

וההמשך לזה, היא 'ברכת כהונה' שלמעשה זה חלק מן הברכה, שאחר שהוכיח את האדם על מעשיו, יוכל להשפיע עליו קדושה וטהרה. ידוע המשפט של שלמה קרליבך 'כל ילד צריך מבוגר שיאמין בו', המשפט הזה נכון גם למבוגרים וגם לילדים כאחד, אדם צריך את האנשים האלו בעולם שמאמינים בכל אדם שיכול להגיע רחוק, ופינחס וצאצאיו קיבלו את היכולת האנשים שיוכלו להיות אלו שסייעו לאלו שצריכים סיוע. להשפיע עליהם ולהיות 'שם' [באשר הוא שם] בשבילם.

דברי הרמב"ם שהברכה נתינת לא רק לכהנים אלא

אף לכל איש מישראל

אומנם תכונה זו איננה נתינה דווקא לשבט הכהונה כמוש"כ הרמב"ם בסוף הלכות שמיטה ויובל 'ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני יי לשרתו ולעובדו לדעה את יי והלך ישר כמו שעשהו האלהים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה י"י חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללוים, הרי דוד עליו השלום אומר י"י מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי', ע"כ. היינו שכל אדם יכול להושפע מהברכות שקיבלו שבט הכהונה באם יחליט לחיות חיים רוחניים ולהתמסר אליהם.

ויה"ר שאכן הברכה 'ונתתי בריתי שלום' תהיה נר לרגלינו להיות מרבים שלום בעולם, ומרבים שלום בין אדם לעצמו, לחבריו, ובעיקר לבוראו, כדיבורינו ובמעשינו, ואף בתוכחות.

מטה לשמוע את הקול הדק הזה, הטהור הזה, שבא מעומק עומק הנשמה.

וזו משמותיו של הקב"ה שמתקרא 'שלום', מדרך השלום זה להשלים את החסר, הקב"ה מהותו היא שלימות ואין בו כל חסר. ומתכונה זו יש את היכולת לרדת גם למקום חסר ולהשלימו, לכן הקב"ה יכול לירד לאדם חסר, ולסייעו להשלימו, רק מי שיש לו תכונה של שלום יכול ויודע להפריד בין מראה עיניים לבין מה שעומד מאחוריהם. בעיניים רואים אנשים ירודים אך מאחורי זה יתכן ומסתתר נשמה שרק רוצה לשוב הביתה, וצריכה את ההקשבה והעזרה לזה.

מהות ברכת השלום היא לא רק להוכיח אלא להביא

את העולם להכיר את מלכות ה'

זו היא הברכה 'ונתתי את בריתי שלום' שיהיה לפינחס את היכולת אכן להוכיח אחרים, אך שהתכלית תהיה שלום, שזה יקרב את הרוחקים, וירים המקורבים.

יש מי שמטרתו להוכיח אחרים על הפרצות שישנם, ויש מי שחפץ לדאוג שתבוא הבריאה לתכלית שמלאה הארץ דעת את ה' ויקבלו כולם את עול מלכותך, ותמלוך עליהם', ודבר זה אינו רק על ידי השמעת הוכחות, אלא גם בקום ועשה לדאוג לקירוב ולהשפיע קדושה טהור ונועם בבני אדם בעולם.

ההבדל בין ביקורת בונה להורסת אינו רק באופן

הדיבור, אלא בעומק ההסתכלות על הנכשל

היכולת הזו דורשת הרבה מאוד, להפריד בין מה שרואים ונראה לבין מה לומר. לדעת איך לקרב איך שהביקורת תופנם בצורה המיטבית שתביא לקירוב וחס וחלילה לא לריחוק, המרחק בין ביקורת הורסת לבין היכולת להוכיח שתבנה את האדם, הוא באופן אמירת המשפט, אך בעומק זה הרבה הרבה יותר, זה בהסתכלות של המוכיח על הנכשל, האם לראות בו את החלקים הטובים בו ולהאמין שהוא יצליח או לראות בו כאדם שהתכונות הרעות שלטו עליו וצריך להוכיחו על

"נחשבה" – הגאון מורנו רבי יחזקאל הלוי נוביק שליט"א ר"כ "דעת יוסף" אשדוד

חיים ברצונו – מרבה תורה מרבה חיים

פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרָן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא כְּלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי. לָכֵן אֶמְוֵר הֲנִנִּי נִתֵּן לֹא אֶת בְּרִיתִי שְׁלֹום.

הנה פינחס ביקש לדעת את רצון ד', ושאל את משה רבינו ע"ה, – אחי אבי אבא לא כך לימדתנו ברידתך מהר סיני, וכו' קנאין פוגעין בו, – כדאיתא בפנהדרין דפ"ב ע"א ובהרבה מדרשי חז"ל, ואמר לו משה רבינו, קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא. ויש להבין מהו הענין דדווקא קריינא דאיגרתא איהו דליהוי פרוונקא, ולא אחר.

ויתכן שמשה רבינו היה גלוי וידוע לפניו, שצריך הרבה נסים כדי להצליח במטרה זו, וכמו שהביא רש"י דכמה נסים נעשו לו, ועי' בסוגיא דסנהדרין, ובתרגום יונתן. ובשביל כך היה נצרך להרבה זכויות, ולכן אמר לו, שרק הוא שהיה בדרגא זו שכאב לו כל כך החילול השם שהיה שם, ואשר על כן פנה למשה רבינו והזכיר לו הפסק וההוראה שנתן בכהאי גוונא ברדתו מהר סיני, הוא זה שיכול להוציא אל הפועל קנאת השם צבקות.

ויתכן עוד שאם מישהו אחר היה מבצע את אותו מעשה של פינחס, לא היה משיב על ידי כך חמת השם חס ושלום. ועי' בסוגיא דסנהדרין שם, לחד מ"ד וירא פינחס, ראה המגיפה, עי' שם.

ולבאורה כך יש לפרש פשוטו של מקרא: **פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאוֹתֵי בְּתוּכֶם וְלֹא כְלִיטֵי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹתֵי.** דמשמע שזכותו של פינחס גרמה להשיב חמת השם בקנאו את קנאותו, והיינו שאין זה מתחייב מעצם המעשה דהקנאות, אלא ממי שעשה את המעשה.

והנה פינחס ביקש לדעת ולעשות את רצון ד', וגם כאשר לא ידע בכיורו, הלך לשאול למשה רבינו, מהו רצון ד'. ועל ידי זה השיב את חמת ד', כביכול. וזהו שאמר הכתוב, הגיד לך אדם מה טוב – ומה ד' דורש ממך – כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם א'. והיינו שאדם צריך לחפש ולדרוש מהו רצון ד', ואם האדם מחפש לעשות רצון ד', זוכה עד אין קץ, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ד' צבקות הוא. והרי הצדיקים נקראו מלאכים, כמפורש ברש"י פרשת חוקת, על הפסוק, וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים, והיינו משום שכל מהותם של צדיקים, לעשות רצון ד' שזהו מהותו של מלאך.

והנה אמרו אם רבך דומה למלאך ד', בקש תורה מפיהו, והיינו אם בכל מהותו מחפש לעשות רצון אביו שבשמים, זהו הרב שיש לבקש תורה מפיהו.

וזכינו לראות ענין זה של רבך דומה למלאך, אצל מרן רשכבה"ג רבינו הגדול הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל, שאפילו בעת פטירתו אחז בעטו, וכתב חידושי תורה שהכין לומר בישיבה של מטה, ולבסוף אמרה – כפי הנראה – בישיבה של מעלה, וזהו לפי השגתינו ענין רב הדומה למלאך, שכל מהותו אינה כי אם לעשות רצון קונו.

והנה יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר קל כנשר רץ כצבי וגיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים. – וכן פתח הטור את ספרו חלק אורח חיים במשנה זו – כי היסוד הוא שאדם צריך לחפש לעשות רצון השם, ובשביל לעשות רצון ד', שיהי' עז כנמר קל כנשר רץ כצבי וגיבור כארי. וזו מדרגתו וזכותו של פינחס.

והנה כל אדם יכול לחפש רצון ד' ואזי זוכה הוא, כי חיים ברצונו... אבל בשביל לעשות זאת בשלימות צריך הוא את הלב, מכל משמר נצור ליבך כי ממנו תוצאות חיים.

והנה אמרו, לחכימא ברמיזא ולשטיא בכורמיזא, והיינו שהחכם מתעורר ברמז ובהערה הכי קלושה וקטנה, ואילו השוטה עד שלא יקבל הכורמיזא והוא מכת האגרוף לא יסור מאיולתו, ופעמים שגם זה לא יעזור. והטעם הוא כי אמר החכם, המוכן אל הדבר תספיקנו הקלה שבסיבות, כי כאשר אדם דרוך, הוא נענה לכל קריאה קלה, ואילו כאשר הוא ישן עמוק, צריך לטלטלו טלטלות עזות, וכולי האי ואולי.

”בזמננו” (בעין הסערה)

דרמה מדהימה עם מסר חד מאד!

פרק י”ח ”עבודת המידות”

הקדמה תמציתית:

דודי מגיע לגיל 25 זה גיל מכובד ביותר, הוא כבר מצוי מעל 3 שנים בפרשת ”האיש נושא אשה” אם בהתחלה היו הצעות רבות אבל עלו וירדו, או יותר נכון ירדו וירדו, בשל התדמית החשובה שבנתה האמא לבנה העילוי שנחשב למציאה נדירה ביותר. הדבר מחרף בעקבות סיבוך של שתי הצעות שכמעט נסגרו וברגע האחרון ירדו בלי הסבר מספק, האם חששנית ביותר ומנערת שידוך אחר שידוך בלי הסבר הגיוני.

לרוע המזל הסתבך דודי עם הוצאת שם רע מבישה של שונא מהישיבה שניצל את מחלתו בדלקת ריאות ופרסם עליו שהוא לקה במחלה הנוראה והגיע עד שערי מוות ולא עוד נעשה לו שינוי השם ”רפאל דוד” בדרך ערמומית ביותר הצליח להטמיע את השם הזה בחוצות עד שכמעט כולם בטוחים שדודי היה שכיב מרע ויש לחוש שמא המחלה מקננת בו והיא עלולה להתפרץ בתקופה מאוחרת יותר. המוניטין של דודי יורד והצעות של שידוכים יד שניה מתחילות להגיע, כמו בעלות מומים, המשפחה נשברת, דודי גם עובר התקלות מבישה ביותר עם חבר שנישא שבטוח שהוא עשה חטאים שמרחיקים ממנו את השידוך, הוא מציע לו ללכת למירון ולעמוקה ולעשות סיגופים ותפילות עד שמשמים ירחמו עליו וימחלו לו על כל עוונותיו. דודי נפגע עד עמקי נשמתו ושח את צערו לאביו, האבא מזועזע מצערו של בנו ומציע לו לנסוע לצדיק מבנימינה כדי לזכות לתיקון והטבה, הצדיק מסתגר בחדרו ועושה לו תיקון הוא מבשר שרואה את הזיווג של דודי שיגיע בקרוב ויזכה לבנים ובני בנים.

ההבטחה מרגיעה, האבא והבן חוזרים מאושרים, בינתיים מקבל האבא הצעה מחברותא שלו עבור הבן השני נחומי עם הצעה עשירה ביותר, הוא מלחיץ מאד את האבא שיעשה שידוך וזה יביא לשידוך נוסף, האבא משתכנע ולוחץ על אשתו לבקש מדודי שיוותר לנחומי. בפרק שעבר וכן בפרק הזה נגלה את עבודת המידות של דודי. עבודה קשה מאד שלא כל אחד יכול לעמוד בכך.

~~~~~

ובתוך מאבק הכוחות מגיעים גם הרגשות שנובעים מהצד הטוב גם הם רוצים להשמיע את דברם.

לא... דודי עליך להתגבר, אסור לך להיות אגואיסט, תחשוב על הימים והלילות שהוריך היקרים נקרעים בתוכם, הם רוצים לחוש שמחה אחת אמיתית פעם ראשונה, אבא כבר עבר מזמן את שנת החמישים ועדיין לא עשה אפילו שמחה אחת, יש לו חברים רבים שחיתנו מספר ילדים, יש לו גם גיס, אח של אמא, רב יעקב זאב שלא מבוגר מאבא ביותר ממספר חודשים וחיתן כבר ששה ילדים, נותרו לו בבית בת בגיל חמש עשרה ומעזיניק (בן זקונים) כבן עשר.

אבא ואמא חשים כאילו חס ושלוש רובצת איזו קללה על הבית, הם מפחדים שיש איזה אחד שנפגע מהם במרוצת החיים, את מי לא חיזרו לפייס על ספק ספיקא של פגיעה.

לאחרונה החלו לפקוד את ביתם של לוחשי שמוציאים עין רעה או יתר מרעין בישין מאלו שמדמיינים לעצמם את הבעיות על סיבה כזו וכזו. (בירושלים מכירים אותם בשם ”אופשפרענערס” הם עושים סדר שלם של הוצאת עין רעה בקערה מיוחדת ולפעמים יכולים אף לספר לנפגעים מי נתן בהם עין רעה)

מי יודע, אולי באמת בזכות זה שיתגבר על המידות ויתן את האוקיי להורים לעשות את השידוך ישבור את שבע חומות יריחו? יתכן שלא צריכים לנסוע עד לעמוקה בשביל לעשות תיקון כפי הצעת החבר היקר, מספיק לוותר לאח ואם יש לו אמונה שלימה שהשידוך שלו כבר נמצא בקרבת מקום, אזי כל הכאב הוא רק של מספר שבועות ותו לא.

אבל כשהוא רוצה להוציא את המילים מהפה "אני מוכן לוותר לנחומי" הוא חש סחרחורת חזקה תוקפת אותו, נדמה לו שהוא עומד להתמוטט תחתיו, עוד שניה הוא שוכב על הרצפה חסר הכרה, הוא לא יודע לפרש מה קורה עמו, אבל הוא חש כאילו הוא משותק בכל חלקי גופו.

רגע אחרי כן הגוף משתחרר הוא כבר מסוגל להניע אותו, אבל אז הוא חש שוב איך זרמים חשמליים עוברים בתוכו ומניעים אותו בכבדה, השינויים הללו מחלישים אותו, הראש שלו כעת מבולבל לחלוטין ואינו מסוגל לחשוב מחשבה אחת נורמלית. הוא רואה במעומעם את מראה הוריו הנבוכים, שמבינים עד כמה המצב נפיץ, מי יודע לאיזו מהמורה הם נכנסו, הוריו חשים בחלישות הדעת גמורה לא פחות ממנו.

לפתע ניצב בפניו סיפור של חבר מהישיבה, יצחק שלייער שניסה לעכב את אחיו הצעיר מלשמוע שידוך, האחים התגוששו ביניהם זמן רב עד כדי קרע ביניהם, לבסוף החליטו השניים לגשת אל שכנם הגדול הגאון הצדיק רבי דוד יונגרייז לשאול בעצתו, הוא שמע את שני הצדדים בכובד ראש, לבסוף הכריע: **אין לאח הגדול זכות לעצור בעד הקטן, הגיל לא קובע בכלל.**

ועל הטענה שהביא האח הגדול שכבר נאמר בתורה "לא יעשה כן במקומותינו" השיב על כך בחריפות רבה: דאס איז געוויזן לבן'ס אטיינע דאס האט נישט קיין טראפ גרעכטיקייט- זו הייתה טענת לבן והיא אינה צודקת בכלל. לפיכך הביאה זאת התורה כדי שידעו שכך טוען לבן וודאי שאין הצדק עמו. ולטענת האח הרי יעקב הסכים עם הטענה ולא ביטל אותה מדין מקח טעות. אמר הדיין זה שיעקב לא ביטל אלו מסודות התורה ואין אני יכול לבאר לך אותם, אבל שוב אני אומר לך טענת גיל אינה תופסת רק לכתחילה נוהגים שהולכים לפי הסדר אבל ברגע שהמצב מראה שלגדול לא הולך עליו לוותר לטובת האח כדי שחלילה וחס שניהם יצאו נפסדים.

האח הגדול קיבל את הטיעון ופינה את מקומו לאח הקטן ותקופת מה לאחר שהצלחת נשברה הגיע לאח הגדול שידוך מדרום אפריקה, שידוך עשיר ביותר, האח ראה שלא הפסיד בזה שוויתר לאחיו הקטן.

עליו להאמין שבזכות הויתור לנחומי הוא יושע בשידוך מעולה, הוא לא יפסיד כי הוא זה בשביל זה שפינה את מקומו.

אבל הכל טוב ויפה, בנפש הוא מתחיל לעכל זאת, אך עדיין אינו מסוגל להוציא את המילים מהפה, הוא נעשה כביכול אילם, שפתיו נעות בקושי, מנסות לחתוך את המילים, אך הן אינן יכולות לצאת מהפה.

פחד אימים תוקף אותו, אולי מרוב בהלה איבד את כושר הדיבור. הוא כבר שמע על מקרים כאלו שבשל טראומה מאבדים לתקופה את יכולת הדיבור. הוא מזיע בכל גופו, חש איך כביכול נמצא הוא בכף הקלע, הוא רוצה ללכת לנוח במיטתו, אולי יאמר את התשובה בבוקר.

אמא מסתכלת על אבא בבהלה והיא לוחשת.

"אמרתי לך שדודי יקבל את הדברים בצורה קשה ביותר והנה את אשר יגורתי הגיע, אני מציעה לך לסגת מהתוכנית, משמים גילו לנו בבירור שזה לא השידוך של נחומי, עדיין עוד לא הגיע זמנו, נמתין מעט עמו ואני בטוחה שהשידוך של דודי ממש קרוב לפתח, אני בלי נדר מקבלת על עצמי, לא לסרב להצעות סתם בשל דעות קדומות, מעתה נתמקד בכל שידוך לגופו של עניין, אם ההצעה תהיה טובה ניגש אליה מידי, בלי למשוך את הזמן. ולחברותא שלך תענה שישבת על המדוכה היטב וכעת ההצעה לא נראית.

ההורים רמזו לדודי שיחזור לחדרו, אל לו להתרגש מכל מה שאמרו. הם חוזרים בהם מכל מה שנאמר.

דודי חש ברע, הוא לא ידע איך זה קרה, לפתע החל לפרכס בכל אברי גופו, כאילו הוא חולה קדחת. האמא רצה בבהלה להביא לו כדור הרגעה ומדדה לו את החום, המדחום הראה 39 מעלות חום.

הוא חזר לחדרו שפוף וכואב, שעדיין לא עמד בניסיון, במוחו עברה המחשבה. אני רחוק עדיין מאהבת ישראל אמיתית, כל הסיפורים שקראתי על עמידה בגבורה בניסיון, הכל נמס ברגע אחד, קל לקרוא קשה ליישם.

כשהיה בחדר לבד, לא נשכב במיטה אלא ישב ללמוד בספרים שמדברים על מצוות "ואהבת לרעך כמוך" כל הלילה עשה על כך משמר עתה חש עצמו יותר משוחרר, הוא חיכה בציפייה לאשמורת הבקר, הוא ידע לא משנה מתי אבא הולך לישון", הוא משכים עם הנץ, להיות מעורר השחר.

לקראת השכמת הבוקר ניגש אל אביו שהכין את עצמו לתפילת שחרית ובקול שקט אמר.

"אני מוחל במחילה גמורה, נחומי יכול לעשות שידוך, הוא לא אמור לחכות עלי".

האבא היה המום מגדלות בנו שהצליח לגבור על הנטיות האישיות שלו, הוא טפח על שכמו באהבה, תוך שהוא אומר לו... אחרי התפילה נספר זאת לאמא.

הם הלכו להתפלל עם הנץ, דודי חש לאחר זמן רב, את מתיקות התפילה, כל מילה של התפילה הייתה כפנינה, הוא התרפק בשמונה עשרה על הסיפור וליטף אותו באהבה, איזה יום מיוחד היום, הוא חש את עצמו מטפס כמה קומות באהבת הבורא, אם היה מתפלל בעוצמה כזו, היה נעשה עובד ה' באמת.

לאחר התפילה שוחח האבא עם האמא וסיפר לה על ההחלטה של דודי ועל התפילה המיוחדת שהייתה לו לאחר זה.

"נראה לי שהוא מחל מחילה גמורה ואין לנו לחוש שוב שמא הייתה זו החלטה רגעית, לבי אומר שהוא ויותר מכל הלב, לאחר שעות של התבוננות ולכן אני בטוח שהוא ישאר יציב בהחלטה.

בכי עצום פרץ מהאם הרצוצה, דמעות שמחה מהולות ביגון ניגרו מעיניה כשהן מסמאות אותן, היא חשה את גודל השעה ואת גודל הניסיון, דודי עבר כעת ניסיון קשה מאד שלא רבים היו מוכנים לעמוד בזה, אבל הוא עמד בק, בלי לחוש למה יאמרו הבריות, יהי רצון שהשידוך שכבר נחתך מהשמים יגיע בקרוב ושלא יבוש בעת החתונה של נחומי לעמוד כרוק זקן.

האבא ניגש לאחר מיכן ונישק אותו עם כל לבו ואמר לו: בזכות זה תזכה שהשידוך שלך יבוא עתה במהרה. ההורים ודודי יחלו בכל ליבם ששני השידוכים יהיו, או בבת אחת או בזה אחר זה, אבל לא בהפרש גדול.

***

לשקר- למען שמו באהבה.

יעקב בלומפעלד (שם בדוי) היה אחד מחשובי העלטערע בחורים של ישיבת "מיר" הוא כבר התקרב לשנת השלושים אבל לא נראה היה עליו בכי הוא זה כי הוא מוטרד מכך היו לו הרבה עיסוקים מלבד הלימוד, הוא היה דואג לסדר חברותות לכל הבחורים שעוד לא הסתדרו, זה הקנה לו ידע מקיף על כל בחורי הישיבה, לא היה בחור שנמלט במעינו הבוחנת לטובה.

הוא לא היה חטטן שאהב לדעת מה נעשה בחיים של השני, אבל לדאוג לחברותא למי שעוד לא הסתדר זה משהו אחר, לצורך זה צריכים לדעת איך להתאים, אי אפשר לשדך בין שני בחורים שאין להם סגנון זהה או לכל הפחות שיכול להתקבל על דעת השני, לפיכך היה מברר על כל בחור, מה טיבו ומה טעמו בלימוד, הייתה לו עין חריפה ומה שלא העלתה עינו העלתה עבודת הבילוש שלו. כך הצליח להרכיב עשרות רבות של חברותות שנהנה מאד מרמת ההתאמה.

כיון שכן הוא נהפך גם כתובת לביחורים, על כל מיני בחורים, את מי יכולים לשאול פרטים ופרטי פרטים אם לא את ר' יעקב (קך כינוהו בישיבה בשל בגרותו) כל מי ששאל אותו קיבל מידע עדכני על כל בחור שלומד בישיבה, רמת הידע שלו הגיע כדי שאפילו בחורים שלמדו כבר חודש בישיבה נכנסו למפת המידע שלו, כך עזר לכל סוגי האנשים שבאו לברר אצלו על שידוכים ולא אחת ולא שניים סגרו דרכו ווארט.

כשנשאל לא אחת על ידי טובי חבריו, למה הוא עצמו לא נכנס לרשימת הבחורים ששואלים עליהם, האם הוא אינו חייב במצוה הזו? אם תאמר שנפשו חשקה בתורה ויפטור עצמו כבן עזאי, אין טענתו אמת, קשה לומר על אותו יעקב שתורתו אומנותו, הוא חלילה וחס אינו בטלן, הוא לא מבטל סדרים הוא ילמד אותם עד

גמירא, אבל הוא לא ישקיע מעבר לכך, בין הסדרים מלאים בעיסוקים אחרים, למה א"כ לא ישקיע מזמנו גם למצוא לעצמו שידוך, אם תאמר עסק זה שייך להורים מה לבחור בנושאים כאלו?

שתי תשובות בדבר: כל זה נאמר על בחורים עד גיל מסוים, להם דואגים ההורים ואל לבחור לעסוק בכך, כך דרכו של עולם ולומדים זאת מהשידוך הראשון יצחק לא עשה דבר מלבד תפילה אלא אברהם ואליעזר. אבל בחור שכבר מתקרב לשנת השלושים חייב להפוך עולמות כדי שלא יתקרב לשנת הארבעים.

שנית, אביו כבר ישיש מופלג, הוא כבר נמצא במושב זקנים זה זמן ולא בדעה צלולה. ואילו אמו שבקה חיים לכל חי עוד בהיותו כבן חמש עשרה, כיון שכן הוא מת מצוה לכל הדעות! ואם אין לי מי לי.

את השאלה הזו הפנו אליו ראשי הישיבה וצוות הרמ"ם וגם חברים טובים שדאגו את דאגתו ואף עשו הלכה למעשה, הם הביאו לו הצעות שונות וניסו לדבר אל לבו, בהתחלה זלזל יעקב בזה ולא רצה לגשת בטענה ש"עוד היום גדול לא עת היאסוף המקנה". אבל כשהתקרב לשנת עשרים ושמונה כבר מוכן היה להטות אוזן, אלא שכבר רוב ההצעות שהציעו בעבר היו נשואות ואחרות לא רצו בחור מבוגר.

עד שהגיע בנימין מבושביץ (שם בדוי) ונכנס לתמונה, לא מאהבת יעקב אלא מסיבות אחרות אבל למאי נפקא מינא, העיקר שהוא שם עין עליו והחליט לפעול בשבילו.

הכל התחיל כאשר אותו בנימין הגיע לביקור בישיבת מיר כשדכן חדש יחסית, שנתיים שלוש הוא במקצוע ועוד לא פקע שמו ברבים, כדי להצליח במקום שאחרים לא מצליחים, החליט שעליו לחרוש את עולם הישיבות כך ידע על כל הבחורים שנמצאים בשידוכים, הוא יבנה כרטסת רחבה שתכיל מאות שמות והוא יתחיל להתמקד בהם, אבל עדיין היה לו קושי גדול כי לא די בשמות של צד אחד, צריכים גם את השמות של הצד הנגדי ואין לו מי שיעשה לו את העבודה.

כשהגיע למיר ופגש את יעקב בלומעפעלד הבין שהפיק מכרה זהב, יעקב היה לו ראש גאוני במיוחד, הוא ידע זכר שמות ולא התבלבל באחד מהם, אבל לא זו בלבד, הוא ידע להשיג מידע עשיר מהסמינרים, שתי מנהלות סמינרים היו דודות שלו והוא לא בוש לפנות אליהם לצורך חבריו שיביאו לו הצעות כדי שיוכל להרכיב בעצמו שידוכים, הם שמחו לעזור לו וגם ניסו להתאים לו הצעות, אלא שבאותם זמנים עוד לא היה בשל בהחלטה שעליו להינשא, היה לו אופק רחב של זמן מה שצריכים לחברים עוד לא מחייב אותו.

כשהגיע בנימין אליו ביקש את עזרתו בהשגת מידע, הוא מוכן היה אפילו לתת לו כמה מאות דולרים, אבל יעקב סירב, את עבודתו הוא עושה לשם שמיים, אין לו צורך בעזרה כספית, יש לו את הכל מהישיבה ויש לו גם איזה קרן של המשפחה לימים סגיריים, מה לו לדאוג דאגת מחר והלא כבר נאמר "אל תצור צרת מחר כי לא תדע מה ילד יום"

בנימין נפל על יעקב כמוצא שלל רב, הוא ישב וחלב אותו עם כל אוצרות המידע. אבל שלא לשם שמים כיעקב, בנימין דאג להוציא לעצמו כרטיס ביקור ופרסם בכל פינה שהוא שדכן מקצועי שמאות שידוכים מאחוריו.

בנימין לא בחל מלצבוע את הפרופיל שלו כמצליחן על חשבון העתיד, הרי כל עתיד לבסוף יהיה עבר וכיון שבטוח היה בעצמו כי יצליח בעבודתו, הטביע בחותמו הצלחה עתידית.

חודשים ארוכים עבד עם יעקב בלומנפלעד, עד שנפל במוחו רעיון להשיאו לבת אחיו ר' משה, השידוך היה נראה לו ראוי, גם היא רווקה מבוגרת בת 26 עם הרבה ידע והשכלה, הרבה עמל וטרח עד שעשה את השידוך והפעם שלא על מנת לקבל שכר.

המידע שהפיק מיעקב היה שווה הרבה יותר, הוא הציג קבלה של הצלחה עם הבחור העקשן ביותר במזרח התיכון שכל השדכנים נואשו מלשדכו אבל ברגע שהגיע למפתנו של בנימין פגה העקשנות, הוא השתכנע להטות עול ולשאת אשה.

המיצג הזה הראה שבנימין חצוב מחומר אחר שמבדל אותו מיתר השדכנים ולכן כדאי לנסות אצלו את המזל.

"אפילו חרב חדה מונחת על צווארך אל תתייאש מן הרחמים" כתב בלוגו והוסיף.

“פנה אל בנימין ותחדש כנשר נעוריק”.

מאתיים שידוכים (י)עשה ודאג לפרסם בפרטים בדויים עשרים שמות שאכן עשה, דבר זה הקנה לו שם מצלצל של שדכן שכל העתיד עוד עומד לפניו.

לפתע השתנה המצב בצורה מסחררת מאד, לפתע התחילו להידפק על דלתותיו מאות אנשים שבת או בן בביתם ואינם רואים ברכה בשדכנים הקודמים, הם מגיעים אליו כעת לישועה גדולה.

כשנשאל פעם על ידי אחיו שהכיר היטב את מידת הצלחותיו.

“בנימין אך אתה לא בוש לשקר בעזות מצח?”

אמר לו בנימין: “תדע לך שבכל יום אני עושה תשובה גמורה על שקרי ומקבל בהחלטה נחרצת שמעתה ואילך אומר אך ורק את האמת אבל כשאני ניגש לעשות את המלאכה ואני רואה שזה כמעט בלתי אפשרי לא לשקר, כי מה לעשות, החיים הרבה יותר אפורים מאשר אנשים רוצים לראות, וכידוע כל צד בלאו הכי צובע את מציאותו טוב יותר וגם כל אלו שממליצים על הצד שלהם הם בדרך כלל אנשים קנויים שיאמרו את הכי טוב על הצד שלהם.

גם ראשי הישיבות שותפים בכך, כל אדם שמגיע למסיבת אירוסין או שבע ברכות משוכנע כי החתן הוא בכיר עולם הישיבות אלא שלאחר שבוע אתה משתתף בשמחה נוספת ואז אתה נוכח לדעת כי התואר נדד לחבר וכן הלאה והדברים ידועים ועתיקים וכיון שכן אדעתא דהכי מתנהלים השידוכים.

ומה עוד שראשי תיבות שדל"ן שקר דובר כסף נוטל, כלומר רק על ידי שהוא משקר נוטל הוא כסף, א"כ פסיק רישא להתעסק בשידוכים שיוכרח לשקר, כיון שכן מה לי שקר כזה או אחר, כדי להצליח במלאכה אני משקר למען שמו באהבה.

מי הוא השדכן הנמרץ הה שכל הארץ רועשת מהצלחותיו המסחררות?

הנה הרזומה העשיר שלו שנכתב על סמך העתיד ומשמש אותו גם להווה.

ידיד שהתבקש על ידו כתב עליו כתבת רקע באחד העיתונים וכך כתב:

בנימין מובושוביץ אדם נמרץ באמצע שנות הארבעים גבה קומה בעל הזדרת פנים כשל ראש ישיבה בעל מבט בוחן שקורא את העומד מולו כמו סקנר, עשה מעבר חד למען הכלל.

באחד מהימים נקרא (??) להטיל על עצמו את התפקיד “שדכן לכל עם ישראל” בשל מצוקת השידוכים שאינה נפתרת גם לאחר כל הקריאות והזעקות של הורים וחבר תלמידי חכמים יש שיירת ענק של בחורים ובתולות שעומדים בתור ועדיין אין ישועה.

הצדיק שלנו לא בוחל בשום קהל ועדה, הוא גם לא נמנע מלעסוק ביד שניה ושלישית, כי לא אחת השני טוב מהראשון והשלישי לא במהרה ינתק. אבל כאן מגיע האבל הגדול...הכל לפי התשלום שמציעים, ויש לו את החוצפה לכך כי יש לו כעת רזומה (קורות חיים) עשיר ביותר ששום שדכן לא יכול להתחרות עמו.

הוא (י)סג(ו)ר כבר למעלה מ-200 שידוכים בהצלחה לא מבוטלת (כידוע). ביניהם כעשרים שידוכים של גרושים או אלמנים וכאלו שהיו גם זה וגם זה.

המחיר שמבקש אינו החלק החלק בשדכן שלנו, הוא מבקש 100 דולר עוד בטרם הציג קבלה אחת של הצלחה, ובגמר הוא יבקש עוד 1300 דולר טבין ותקילין, אבל הוא מצדיק זאת במאמצים הרבים שמשקיע בחיפוש אחרי החלק השני וגם שכירות הדירה הקטנה בתחתית הבניין שמתגורר עולה לו, אחזקת טלפון מיוחד עבור השידוכים והזמן היקר שהוא משקיע למענכם רבותי “טיים איזט מאני” יש לו משפחה בת 8 בנים ובנות כששניים עומדים כבר בפרק האיש מקדש והוא צריך להאכיל את כולם.

כדי להצליח בעבודה הוא חייב לקחת פול טיים ג'אב (תפקיד במשרה מלאה) את המקצוע הקשה הזה, הוא קובע עיתים לתורה, אבל לא מקבל על כך שקל אחד, כי למענכם הוא לא לומד בכולל בבחינה של “עולת ציבור” יש לו את הזמנים שלו ואת החברותות בשעות שקבע איתם. אשתו מכניסה מעט מאד כסף במשרת

הגגנות שלה ואלמלי שיש לו ב'ה הצלחה מיוחדת בתחום של השידוכים, היה גווע ברעב עשר פעמים בשבוע עכ"ל הרזומה החשוב שמילא בכל מקום.

אם בהתחלה לא ידעו עליו ולפיכך לא היו לו פניות רבות, עם הזמן כאשר הראה לכולם קבלות של הצלחות כשכמעט כל שבוע הוא סוגר שידוך אד או שניים, כאשר הוא מתיישב על הראש של שני הצדדים ולא מניח להם מדי מרחב מחשבה, לא עבר זמן עד שהיו שאגו לומר עליו את האמרה הבאה:

שדכננו היקר מסוגל לשכנע לבן להשתדך עם אפרו אמריקאי בלי להבין את המוזרות של השידוך כי הוא סגר המון שידוכים בין חוגים שלא היו משתדכים ביניהם אלמלי המעורבות שלו. כך הצליח לסגור שידוך בין ליטאי לחסיד כשהוא מנצל את הבעייתיות של שניהם בשידוכי הילדים, הוא ידע כל אחד איפה הן נקודות התורפה שלו כדי להביא את ההצעה לידי גמר.

שמא תאמר אם כך זו השדכנות של אותה מטרוניתה ששידכה בלילה אחד 3000 שידוכים בין העבדים והשפחות שלה, אבל כעבור יום כולם היו פצועים וחבולים וזה לא החזיק מתענית אסתר עד פורים.

אצל בנימין עוד לא היה מקרה אחד של גירושין זה הפלא הגדול 200 שידוכים כולם אהובים כולם ברורים איש עדיין לא בא להתלונן אצלו שיש בעיות של שלום בית, בנימין עצמו עוד מחזיק בתפקיד מגשר ומשכין שלום בית ומעולם לא הגיע איש מהמשודכים אליו כדי להתלונן על המצב.

ואם צריכים לראיה הרי לכם את יעקב בלומנפלד שיכול לספר לכולם על הצלחה אחר הצלחה של אותו ר' בנימין שהצליח לעשות שידוכים "איינס אין דער וועלט" אחד בעולם הוא נומבער וואן שאין לו מתחרה וכן התקבעו דמיון ומציאות וחזקה על פראפעגאנדע (תעמולה) שאינה חוזרת וכבר אישרו אותה המאשרים שבקיאים בטיב זה.

***

פסח שולביץ נכנס למלכודת של אורי גרינשפן בעיניים פקוחות:

כמו משמים נזדמן עו"ד אורי גרינשפן אל פסח שולביץ שהחל להתפלל ב'עץ החיים' בית כנסת קטן הרחק מביתו כדי מחצית שעה נסיעה, כשהוא משתדל לא לפגוש איש מאנשי "יאנג זרעאל" בשבת שלא יכול היה להתפלל שם הסתיר את עצמו בביתו, הוא ארגן מניין קטן של חברים טובים ביותר שבאו להתפלל בביתו, לצורך זה היה לו ספר תורה קטן שרכש במיוחד.

אבל העולם הוא קטן מאד (כפר גלובלי, גם בשנים של אז בארה"ב אי אפשר להסתיר דברים. גם בלי רשת אינטרנטית ידע היצר הרע לעבוד היטב, כשהוא פורס את רשתו ולוכד את כל מי שחפץ להיכנס).

דבר הפרישה של פסח שולביץ לא נעלם מעיני האנשים, ג'קי מייקל הגזבר לא הסתיר את המידע מאיש, הוא דאג שאיש לא ינסה לפייס את פסח הפוסח וידבר אל לבו לשוב אל הבית שלו, נראה היה שכולם מחכים לפרישתו, דבר שהכעיס את פסח יותר מכל.

כל ההישגים שלו עבור בית הכנסת נשכחו באחת, 12 שנות התמסרות שלא ניתנת להבנה, לא נחשבו בעיני איש, דבר שהטריף את דעתו לחלוטין.

עתה כבר לא היה בעמדת חוזקה כדי לנהל את המשא ומתן עם "נר תמיד" כפי שרצה, עליו לומר לו תודה רבה גם אם יסתפקו בכדי מחצית השכר.

ולרגע הזה בדיוק תמוך עו"ד אורי שידע בכישוריו המניפולטיביים המחודדים, איך לתמוך את היריב שלו שיבוא על ארבע לבקש את ההצעה שלו בתנאים גרועים בהרבה וממש בשמחה על שהסכימו עמו.

אורי רחרח מרחוק כמו כלב גישוש וקלט את המצב הנואש של פסח, הוא ידע איך למצוא אותו שלא במתכוון.

"מה נשמע פסח? לא שמעתי ממך דבר? האם החלפת קידומת? החליף עמו דיבור כאלו באקראי.

"לא הבנתי כוונתך?" שאל פסח שלא הבין בחידודי לשון בהם היה אורי מומחה גדול.

"התכוונתי שאולי החלפת את שמך מפסח שמרמז על שמחה, לט' באב, כי פניך נראות פני אבל על מתו".
 "חלילה וחס איני נראה מצטער, כי על מה יש לי להצטער, החיים נעים בציר שלי בדיוק כפי שאני רוצה" ניסה פסח להפגין פנים הכי שמחות שרק יכול היה להראות, אלא שאת אורי התחמן קשה לרמות.
 "אז למה לא רואים אותך באזור זה זמן? אהה...וגם למה לא יצרת עמי קשר, הלא היינו באמצע איזו עסקה חשובה אני תוהה מה קרה?"

"מה יש לשמוע, היה נתק מוחלט, הם לא החזירו תשובה, אז מה יש לי לרוץ?" ניסה פסח לענות אדיש.
 "למה נעלמת אם היית מברר לא היית מצטער לרגע, בנאמנה יש בהחלט מה לשמוע, אבל לא במחיר של פעם, כי לא הזדרזת לתת תשובה, בימים שחלפו בחנתי כבר כמה מועמדים נוספים והם הסכימו בפחות, במקרה הזדמנתי עכשיו כאן לפני סגירת עסקה עם עסקן לא מקומי שמתכוון להתיישב במקום, הוא מוכן למשכורת של \$5000 מחיר שנשמע לפיליפ, אבל אם אתה מוכן למשכורת של \$5500 יש לך זכות קדימה כי אתה קדמת ויש לך זכות ראשונים, אני בטוח שהפרזיידנט יאות לך".

פסח נשם לרווחה, הוא כבר היה מוכן לכך ובלי שום תנאים מקדימים שהציב בעבר. הוא הנהן בראשו לאות הן על כל מה שעו"ד אורי החתימו וכך יצאה ההצעה החדשה לאויר העולם בלי שום תנאים.

~~~~~
 התודה והברכה לכל אלו שמסייעים להצלחת הגיליון!!! hanoch90@gmail.com